

ЗМІСТ

Засідання четверте, ранкове
(Четвер, 7 лютого 2019 року)

Внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення принципів процесуальної справедливості та підвищення ефективності проваджень у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції	...4
Інформація про прийняття рішення про створення робочої групи за участі представників усіх фракцій і груп для підготовки проекту постанови щодо перевірки обґрунтування нарахування тарифів на житлово-комунальні послуги	...12
Заява фракцій «Батьківщина» та Радикальної партії Олега Ляшка	...13
Прийняття Постанови «Про порядок денний десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання»	...14
Внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)	...15
Включення законопроектів до порядку денного сесії	...35
Прийняття Постанови «Про включення до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроекту про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області) і про його направлення до Конституційного Суду України»	...39

Голосування щодо внесення змін до порядку денного сесії	...61
Рейтингове голосування щодо розгляду законопроектів	...62
Внесення змін до деяких законів України щодо спостереження за виборчим процесом в Україні	...62
Повідомлення про отримання Верховною Радою України висновку Конституційного Суду України щодо відповідності проекту Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)» вимогам статей 157 і 158 Конституції України	...70

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ЧЕТВЕРТЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
7 лютого 2019 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку! Прошу всіх заходити до залу і приготуватися до реєстрації.

Увімкніть систему «Рада».

У сесійному залі зареєструвалися 373 народних депутати. Ранкове засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Колеги, сьогодні день народження у наших колег народних депутатів Ірини Степанівни Луценко та Юрія Олександровича Буглака. Давайте їх привітаємо (*Оплески*).

Хочу сказати, що сьогодні в українському парламенті надзвичайно важливий день, день істини. Ми маємо прийняти віхові конституційні зміни, стратегічні рішення, які визначають майбутнє нашої країни, нашої держави, а саме закріпити в тексті Конституції України рішення щодо стратегічного курсу України на членство в Європейському Союзі та НАТО та завершити декомунізацію шляхом внесення до Конституції зміненої назви області. Голосування за євроатлантичний курс України – питання історичної ваги. І я переконаний, що всі патріоти в цьому залі мають зробити все можливе, відставити в бік усі політичні дискусії і непорозуміння, щоб протягом сьогоднішнього дня ми змогли вийти на позитивне рішення.

Відповідно до того плану, який у нас є, ми мали б завершити розгляд законопроекту [№ 6746](#) (повторне друге читання) і о 10:30 перейти до розгляду питання про внесення змін до Конституції, що дало б можливість до 12:00 проголосувати за зміни до Конституції. Наразі в залі повна концентрація. Але, на жаль, до мене надійшла заява від фракцій Радикальної партії та «Батьківщина» з вимогою про оголошення перерви. Це є відповідальність фракцій, це їхнє право.

Тому, колеги, на вимогу двох фракцій я змушений оголосити перерву на 30 хвилин, до 10:30. Прошу всіх голів фракцій та груп зібратися на третьому поверсі для проведення консультацій. О 10:30 прошу всіх депутатів прийти до сесійного залу для продовження нашої роботи. Прошу голову комітету бути готовим до розгляду законопроекту.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Час, відведений для перерви, завершений. Прошу голову Комітету з питань економічної політики Іванчука Андрія Володимировича, авторів поправок зайти до залу і приготуватися до роботи.

Колеги, хочу нагадати, що вчора ми провели дуже конструктивну і жваву дискусію щодо розгляду поправок, поданих до проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення принципів процесуальної справедливості та підвищення ефективності проваджень у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції» ([№ 6746](#)), яку, на жаль, не встигли завершити. Ми зупинилися на поправці 130, автором якої є Альона Шкрум. Я не бачу пані Альони.

Давайте ми вчинимо так: повернемося до розгляду поправки 130 тоді, коли прибуде до залу Альона Шкрум, а зараз продовжимо розгляд наступних поправок. Дуже прошу всіх авторів поправок бути лаконічними і конструктивними. Традиційно я називатиму номери поправок, а автори визначатимуться – наполягають чи не наполягають на їх розгляді.

Поправка 132. Не наполягає.

Поправка 137. Не наполягає (*Шум у залі*).

Після завершення розгляду законопроекту я дам вам слово для оголошення результатів консультацій.

Поправка 140. Не наполягає.

Поправка 142. Не наполягає.

Поправка 144. Не наполягає.

Поправка 146. Не наполягає.

Поправка 148. Пташник наполягає.

Будь ласка, увімкніть мікрофон Вікторії Пташник.

ПТАШНИК В.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги! Я не наполягатиму на голосуванні за цю поправку, але хочу скористатися можливістю і все-таки привернути вашу увагу до цього законопроекту.

Нагадую, ми розглядаємо антимонопольний законопроект щодо процесуальної справедливості у спорах, які розглядаються антимонопольним комітетом, про порушення конкуренції. Ця дуже важлива ініціатива підтримується і представниками бізнесу, і Американською торгівельною палатою, і Європейською бізнес-асоціацією. У її розробці мені допомагала Асоціація правників України. Наш комітет повністю прибрав всі моменти, які були незгоджені в залі та викликали певну стурбованість в окремих депутатів.

Сьогодні я буду просити вас об'єднатися, незважаючи на будь-які політичні баталії, бути на своїх місцях і проголосувати за цей законопроект, щоб він все-таки став законом.

Дякую вам.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голову комітету прокоментувати.

Будь ласка, увімкніть мікрофон на трибуні.

Шановний пане Іванчук, ваша картка є в системі? Будь ласка.

ІВАНЧУК А.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановна пані головуюча! Шановні народні депутати! Усім добрий день! Пані Вікторіє, в законопроекті ми передбачили обов'язок особи не знищувати, не фальсифікувати та не приховувати інформації або доказів стосовно заявленого картелю. Під час підготовки заяви це є гарантією збереження доказів, які мають суттєве значення для розгляду справи. У редакції законопроекту ця норма є, тому вашої поправки не враховували.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, прошу визначитися щодо поправки 148.

«За» – 76.

Рішення не прийнято. Поправку не підтримано.

Як і обіцяли, повертаємося до поправки 130 народного депутата пані Альони Шкрум.

Будь ласка, увімкніть її мікрофон.

Колеги, за 5-7 хвилин буде голосування, тому прошу повертатися до сесійного залу.

ШКРУМ А.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Добрий день, колеги! Добрий день, шановні українці! Надзвичайно важливий законопроект, в якому кожна поправка має значення, і добре, що ми його так детально розглядаємо. Я хотіла б повторити дискусію, яку вчора вели в парламенті протягом, як мінімум, половини робочого дня, щодо поправок до цього законопроекту.

Отже, законопроектом мають не просто надаватися права юридичним особам та іншим особам, які є учасниками проваджень, спорів і мають стосунки з Антимонопольним комітетом, а ще й допомагати Антимонопольному комітету, нарешті, виконувати нормально, ефективно, неупереджено і незалежно свої функції. Ще раз повторю свою тезу про те, що ми маємо відбудовувати контролюючі державні інституції.

Я звертаюся до профільного Комітету з питань економічної політики з проханням запросити сюди голову Антимонопольного комітету, щоб він з трибуни Верховної Ради прозвітував, чого, на жаль, дуже давно не було, про ті справи, які він закрит за начебто відсутністю і недоведеністю порушення щодо ДТЕК і щодо потенційного зловживання монопольним становищем на ринку теплової генерації і на видобутку вугілля в країні. Це питання може допомогти врегулювати, в тому числі і тарифи для населення, і тарифне питання. Звіт Антимонопольного комітету був би дуже важливий.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Це не зовсім стосувалося поправки. Наскільки я розумію, пані Альона не наполягає на голосуванні поправки, але як співавтор законопроекту вона закликала зал підтримати поправку.

Будь ласка, коментар голови комітету.

ІВАНЧУК А.В. Пані Альоно, я ще раз наголошую на тому, що немає ніяких потенційних антиконкурентних і монопольних дій, тому що засідання щодо компанії ДТЕК відбувалося надзвичайно прозоро, із залученням всіх європейських інституцій. Наразі українське законодавство регулює нормами енергоринок, єдиного покупця, єдиного продавця, а НКРЕКП встановлює тарифи на все. Тобто ніякі інші компанії, навіть, які мають домінуюче становище, не можуть бути монополістами чи, тим паче, як ви кажете, гіпотетично зловживати своїм становищем і порушувати антиконкурентне законодавство.

Стосовно вашої, пані Альоно, поправки 131 хочу сказати, що в проекті даного законопроекту немає терміну «умовне звільнення від відповідальності».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Пані Альона не наполягає на голосуванні.

Поправка 151. Не наполягає наша колежанка.

Поправка 152. Автор не наполягає.

Поправка 153. Альона Шкрум наполягає. Будь ласка.

ШКРУМ А.І. Колеги, я наполягаю на голосуванні щодо своєї поправки 153. Також хочу сказати ще раз, що Антимонопольний комітет має діяти відповідно до закону, а саме за принципом незалежності, рівного ставлення до всіх учасників ринку, в тому числі державних органів. Антимонопольний комітет, як інституція має можливість, право і, навіть, обов'язок перевіряти ринки, потенційне зловживання монопольним становищем, а потім звітувати суспільству про це, в тому числі й щодо ситуації з ДТЕК.

Мушу погодитися, що, дійсно, не ДТЕК встановлює і формує ціни на енергоринку, на ринку вугілля. А ось НКРЕКП є органом, яким встановлюється формула розрахунку вартості вугілля, і перевіряти цю формулу, її економічне підґрунтя є обов'язком кожного контролюючого органу, в тому числі народних депутатів.

Думаю, було б дуже правильно запросити сюди голову Анти-монопольного комітету, з тим щоб почути звіт за попередній рік роботи. Було б правильно і красиво це зробити після прийняття даного законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Шановна колега не наполягає на голосуванні щодо поправки, вона ще раз висловила позицію щодо функцій Антимонопольного комітету.

Поправка 158. Тетяна Острікова наполягає.

Увімкніть мікрофон пані Тетяни.

Будь ласка, по суті.

ОСТРІКОВА Т.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Добрий день! Ідеться про виключення зі статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» дискримінаційної норми, яка суттєво обмежує право юридичних та фізичних осіб на доступ до правосуддя. Норми статті 60 закону хоч і надають заявнику та відповідачу право оскаржувати рішення органів Антимонопольного комітету України до Господарського суду, але звернутися з такою скаргою можна лише у двомісячний строк, який не може бути відновлений.

Ми вважаємо, що такий підхід суперечить чинному процесуальному законодавству та практиці Європейського суду з прав людини. Поправкою передбачається, що суд за заявою відповідача поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений для оскарження рішення органів Антимонопольного комітету, якщо визнає причини його пропуску поважними. Двомісячний строк – це занадто мало для того, щоб якісно підготувати документи, і, можливо, в такому разі будуть підстави для поновлення пропущених строків. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

ІВАНЧУК А.В. Добрий день, шановна пані Острікова! Я хочу звернути вашу увагу, що частиною першою статті 60 закону передбачено, що строк на оскарження відраховується з дати отримання особою рішення, що відповідає загальним положенням українського процесуального законодавства. Це перше.

І друге. Ми встановили двомісячний строк оскарження рішення АМКУ, бо, я вважаю, цього досить, і комітет мене підтримав. Шести-місячний строк призводитиме до затягування процесу виконання рішень Антимонопольного комітету.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Друзі, я прошу визначитися щодо поправки 158.

Колеги, дозвольте зорієнтувати вас. У нас залишилося буквально три поправки, за 5 хвилин перейдемо до голосування за цей важливий законопроект.

«За» – 67.

Рішення не прийнято. Поправку не підтримано.

Поправка 162. Вікторія Пташник наполягає.

Будь ласка, Вікторіє, вам слово.

ПТАШНИК В.Ю. Шановні колеги! Користуючись нагодою, я хочу привернути увагу до даного законопроекту. Я вважаю, ми як законодавчий орган зобов'язані забезпечити ефективне антимонопольне законодавство, зобов'язані запровадити ті європейські практики, які існують в Європейському Союзі, щоб такі найнебезпечніші порушення у сфері конкуренції, як картелі – таємні домовленості суб'єктів господарювання на ринку, можна було ефективно розслідувати. Усі ці процедури ми запроваджуємо.

Також ми маємо захистити суб'єктів господарювання від різноманітних зловживань з боку представників Антимонопольного комітету. Я знаю дуже багато прикладів таких зловживань. Чесний, прозорий бізнес має користуватися тими принципами процесуальної справедливості, які є в Європі.

Тому сьогодні я вас закликаю голосувати за даний законопроект, а далі контролювати, як Антимонопольний комітет виконуватиме наше рішення. Оскільки ми живемо в парламентській державі, нехай

він звітує в парламенті, як виконує законодавчу базу, яку ми приймаємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

ІВАНЧУК А.В. Шановна пані Вікторіє! Ви пам'ятаєте, що ми відхили вашу поправку у зв'язку з тим, що Антимонопольний комітет повинен мати право проводити перевірки не лише у разі виявлених порушень, ознак порушень, а й в інших випадках, на яких ви наголосили, – картельні змови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Вікторія не наполягає на голосуванні своєї поправки.

Шановні колеги, і остання поправка 172. Народний депутат пані Острікова наполягає.

Будь ласка, пані Острікова, вам слово.

ОСТРІКОВА Т.Г. Шановні колеги! Я хочу сказати, що є кілька вагомих причин, за яких треба підтримати даний законопроект.

Перше. Врегульовуються строки розгляду справ про порушення законодавства щодо захисту економічної конкуренції, встановлюються чіткі терміни, протягом яких розгляд справи має бути завершений.

Друге. Мінімізуються для Антимонопольного комітету можливості зловживати, перевищувати повноваження, унеможлиблюється штучне затягування.

Третє. Захищаються права осіб – учасників справи, закріплюється на рівні закону інститут слухання у справі, вдосконалюється порядок оскарження у суді рішення, прийнятого органами Антимонопольного комітету. Тобто нормами даного законопроекту захищаються права осіб – учасників справ про порушення економічної конкуренції від можливих зловживань з боку АМКУ.

Оскільки це остання поправка, хочу подякувати комітету, головою якого є пан Іванчук, а також пані Пташник за якісну роботу, проведenu над цим законопроектом. Прошу підтримати даний законопроект.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я хочу поінформувати всіх народних депутатів України, що вчора, в середу, депутати, які були присутні на засіданні, дуже ретельно розглянули поправки до законопроекту, який наразі продовжуємо обговорювати. Дуже важливо, що представники всіх фракцій підтримують даний законопроект, якого чекає український бізнес. Ми сподіваємося на консолідоване голосування в сесійному залі.

Будь ласка, дайте 2 хвилини голові комітету для заключного слова.

Шановні колеги, прошу повернутися до сесійного залу. За 2 хвилини – голосування.

ІВАНЧУК А.В. Насамперед хочу прокоментувати поправку 172.

Пані Острікова, ми підтримуємо вашу ініціативу, але, на жаль, відхилили поправку вашої фракції, тому що вона не працюватиме без внесення відповідних змін до господарсько-процесуального законодавства, а нормами цього законопроекту це не регулюється.

Тепер стосовно законопроекту. Як правильно сказала пані головуюча, даний законопроект розроблявся представниками всіх без виключення депутатських фракцій і груп, його всі підтримують, він є вкрай необхідний для українського бізнесу, дає відповіді на дуже багато запитань, дуже суттєво вдосконалює українське законодавство в частині конкурентного права.

Тому, шановна президіє, шановні народні депутати, я дуже прошу всіх сконцентруватися. До законопроекту було подано 173 поправки, більшість із яких врахована. Під час обговорення в другому читанні нам вдалося збалансувати його повністю. Дуже прошу підтримати законопроект № 6746 у другому читанні та в цілому як закон.

Дякую всім за роботу.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, ми переходимо до прийняття рішення. Прошу зайти до залу і зайняти робочі місця.

Колеги, комітет врахував пропозиції депутатів, провів злагоджену роботу з підготовки законопроекту. Тому я прошу всіх приготуватися до голосування і підтримати даний законопроект.

Прошу повернутися з лож та кулуарів до залу, припинити дискусії і приготуватися до голосування.

Готові? Усі на місцях?

Члени комітету, подивіться, чи всі на місцях.

Отже, ставиться на голосування пропозиція про прийняття в повторному другому читанні та в цілому проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення принципів процесуальної справедливості та підвищення ефективності проваджень у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції» ([№ 6746](#)) з урахуванням техніко-юридичних правок. Прошу голосувати. Голосуємо!

Колеги, голосуємо уважно і відповідально.

«За» – 248.

Рішення прийнято. Закон прийнятий.

Колеги, вітаю!

Колеги, прошу уваги! Хочу повідомити, за результатами консультацій з головами фракцій щодо ситуації з нарахування тарифів для громадян є спільна позиція більшості голів фракцій про те, що ситуація потребує контролю парламенту – єдиного органу законодавчої влади в Україні. Спекуляції на цю тему, можливе завищення вартості тарифів б'ють по кишенях найбільш незахищених громадян України. Якщо такі факти є, парламент має їх дослідити і дати оцінку.

Тому ми домовилися створити робочу групу за участі всіх представників фракцій, щоб підготувати проект постанови Верховної Ради України щодо перевірки обґрунтування нарахування тарифів. Прошу депутатські фракції і групи невідкладно делегувати своїх представників до складу цієї групи для підготовки тексту проекту постанови, щоб наступного пленарного тижня ми змогли внести його до залу і проголосувати. Я впевнений, що всі народні депутати підтримують дану пропозицію (*Оплески*).

Згідно з законом дві фракції вимагали оголошення перерви, яку вони були готові замінити виступом. Але під час розгляду законопроекту я не міг дати їм можливості виступити. Тому зараз я запрошую на трибуну Олега Ляшка.

Колеги, зараз виступ, потім перейдемо до розгляду Конституції. Будь ласка, Олегу Валерійовичу.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Ви, представники БПП, так б'єтеся за людей... Ось ми з вівторка блокуємо парламентську трибуну, щоб змусити Верховну Раду розглянути питання правильності нарахування тарифів, щоб не грабили людей. Бо люди отримують космічні платіжки, які більші, ніж їхні зарплати і пенсії. А за що президентські депутати блокують трибуну? За те, щоб людей і далі продовжували грабувати, щоб вони й далі отримували оці космічні платіжки.

Я дякую голові парламенту, що під його керівництвом ми знайшли компроміс і змусили парламент нарешті звернути увагу на те, що люди сьогодні не можуть платити за такими тарифами, що платіжки, які вони отримують, космічні, б'ють по кишенях найнужденніших громадян. Не може людина заплатити 4 тисячі гривень за комуналку, бо в неї пенсія 2 тисячі гривень, а щоб нарахували субсидію, люди змушені виписувати дітей із хати.

Політика, яку проводить нинішня влада, – це політика бідності, залежності і пограбунку людей. Ми не дамо парламенту мовчати, коли граблять людей, ми не дозволимо парламенту закривати очі на несправедливі тарифи, на завищену комуналку, на корупцію в житлово-комунальному господарстві, на те, що голова «Нафтогазу» отримує мільйонні зарплати, виписує собі мільярдні премії, залазить у кишеню кожного українця. І треба було тиждень блокувати парламентську трибуну, щоб змусити нарешті парламент погодитися на наші вимоги: захищати людей, контролювати, як працює влада, провести розслідування, звідки ці космічні платіжки, за що люди мають платити. Будь-яка нормальна держава сама це має робити, а в нашій державі, виявляється, треба блокувати трибуну, щоб змусити парламентську більшість, змусити владу почути ці проблеми.

Шановні українці! Ми боремося за те, щоб влада не витягувала гроші з ваших кишень, щоб тарифи були справедливими. Команда Ляшка бореться за те, щоб припинити надходження космічних платіжок, а ті, хто їх вам надсилає, назавжди згинули, щоб в країні була справедлива ціна на газ, щоб тарифи, які ви, люди добрі, платите були не більше 15 відсотків від вашого загального доходу. Ми змусимо парламент, змусимо владу навести порядок у ціноутворенні на комуналку, навести порядок на газовому ринку, щоб припинити корупцію, за яку платить кожен українець.

Ми наполягаємо на тому, щоб парламент невідкладно підготував відповідний проект постанови і наступного пленарного тижня він був якнайшвидше розглянутий. Досить грабувати українців! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Я запрошую всіх зайняти робочі місця, щоб приготуватися до прийняття історичних рішень. Я дуже радий, що ми змогли зняти всі політичні протистояння і перейти до злагодженої роботи парламенту.

Колеги, хочу нагадати, перед тим, як перейти до розгляду внесення змін до Конституції, ми маємо затвердити порядок денний десятої сесії Верховної Ради України. На сьогодні вже всі комітети і фракції подали свої пропозиції щодо порядку денного. Відразу після його затвердження ми перейдемо до розгляду питання про внесення змін до Конституції щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та НАТО.

Отже, прошу всіх зайняти робочі місця і приготуватися до голосування. Усі матеріали роздані, всі ознайомилися і дали свої пропозиції.

Ставиться на голосування пропозиція про затвердження порядку денного десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання. Прошу голосувати. Прошу підтримати пропозиції фракцій і комітетів.

«За» – 227.

Рішення прийнято.

Тепер ми маємо можливість перейти до розгляду проекту Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)» ([№ 9037](#)).

Шановні народні депутати! Згідно з вимогами частини сьомої статті 149 Регламенту Верховної Ради України дане питання розглядається за процедурою повного обговорення: доповідь від комітету, виступи представників депутатських фракцій і груп, виступи народних депутатів (я надаватиму мінімальний час – 6 хвилин, оскільки ми дуже вийшли за межі), заключне слово голови комітету, виступ Президента України Петра Олексійовича Порошенка, передбачений законом, і голосування.

Розгляд питання займе близько години. Прошу всіх бути максимально лаконічними, щоб ми гідно підійшли до прийняття надзвичайно важливого рішення, яке об'єднає весь український парламент і, я не маю сумнівів, набере понад 300 голосів.

Слово для доповіді надається голові Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя Руслану Петровичу Князевичу.

Будь ласка, пане Руслане.

КНЯЗЕВИЧ Р.П., голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дякую. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Дозвольте вам доповісти позицію Комітету з питань правової політики та правосуддя, який є профільним стосовно процедури внесення змін до Конституції, щодо законопроекту № 9037, внесеного суб'єктом права законодавчої ініціативи Президентом України, яким передбачаються відповідні зміни до Конституції України щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору.

Нагадую, сьогодні ми перебуваємо на стадії остаточного прийняття зазначеного законопроекту як закону. На попередніх сесіях зазначений законопроект ми спочатку включили до порядку денного сесії і направили до Конституційного Суду, який 22 листопада 2018 року дійшов до узагальненого висновку, що внесений Президентом України проект Закону «Про внесення змін до Конституції

України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північно-атлантичного договору)» (№ 9037) відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України, та не висловив жодних застережень щодо інших положень зазначеного законопроекту на відповідність іншим статтям Конституції України.

Беручи до уваги цей висновок, 22 листопада 2018 року Верховна Рада України своєю постановою [№ 2622-VIII](#) зазначений законопроект попередньо прийняла більшістю від конституційного складу Верховної Ради України. Після цього, ви знаєте, профільний комітет зобов'язаний розглянути на своєму засіданні постанову про попереднє прийняття законопроекту разом з висновком щодо його відповідності статтям 157 і 158 Конституції та надати свій висновок щодо можливості остаточного прийняття законопроекту як закону.

На засіданні комітету, яке відбулося ще 17 січня 2019 року, присутні члени комітету одногolosно підтримали пропозицію, внесену головою комітету, щодо того, щоб запропонувати Верховній Раді України остаточно прийняти законопроект № 9037, зважаючи на те, що він пройшов експертизу Венеціанської комісії, отримав висновок Конституційного Суду, в якому зазначено, що законопроект відповідає статтям 157 і 158 Конституції України, та не висловлено жодних застережень до нього, і 22 листопада 2018 року був попередньо прийнятий Верховною Радою України.

Беручи до уваги зазначене, та відповідно до статті 155 Основного Закону України та частини шостої статті 149 Регламенту Верховної Ради України Верховна Рада України може остаточно прийняти зазначений законопроект, оскільки є відповідний висновок щодо його відповідності статтям 157 і 158 Конституції України, немає жодних застережень щодо його суперечності іншим статтям Конституції та попередньо прийнятий Верховною Радою України цього скликання на попередній черговій сесії парламенту.

Отже, враховуючи викладене, комітет рекомендує Верховній Раді України поданий Президентом України проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)» (№ 9037) від 3 вересня 2018 року прийняти остаточно як закон.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу записатися на запитання до доповідача. Будь ласка, 3 хвилини.

Голуб. Прошу.

ГОЛУБ В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 197, Черкаська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний пане голово комітету! У мене до вас просте запитання. Я розумію, що ми вже не маємо ніякої можливості вносити ні редакційні, ні техніко-юридичні зміни до зазначеного законопроекту, але поясніть мені, як юрист юристу, що ми будемо робити з тілом Конституції, бо я переконаний, що ми сьогодні внесемо відповідні зміни до неї, якщо, наприклад, Організація Північноатлантичного договору змінить свою назву на іншу? Виходить, нам знову потрібно буде проходити всю процедуру внесення змін до Конституції України? Будь ласка, поясніть, як, на вашу думку, ми будемо діяти в разі такої ситуації.

Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Руслане, відповідайте.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую за запитання.

Дозвольте мені не висловлювати своєї думки, оскільки я виступаю в іншій іпостасі – голова комітету, членом якого ви є, і ми мали можливість подискутувати щодо цього на засіданні комітету.

Нагадую, наш комітет відповідає виключно за формальну процедуру внесення змін до Конституції, а не за зміст тих змін, які запропоновані.

Стосовно того, що буде в майбутньому. Побачимо, що буде. Я, напевно, є більшим оптимістом щодо Організації Північноатлантичного договору, ніж ви. Думаю, все буде добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Березюк Олег Романович. Будь ласка.

БЕРЕЗЮК О.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Прошу передати слово Олені Сотник.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олена Сотник. Будь ласка.

СОТНИК О.С., секретар Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую. Фракція «Самопоміч». У мене запитання, яке стосується окремої думки, висловленої під час ухвалення рішення Конституційним Судом. Я хотіла б дізнатися, і про це зазначає суддя Конституційного Суду Мельник, чому, виключаючи з Конституції пункт 14 розділу XV «Перехідні положення», в законопроекті жодним чином не було обґрунтовано, для чого це робиться, хоча маємо надати об'єктивну відповідь на це? Це перше.

І друге. Враховуючи, що Конституційний Суд у своєму рішенні не надав жодного висновку з цього приводу, скажіть, будь ласка, чи аналізував комітет під час розгляду до другого читання це питання? Чи ви аналізували належним чином здійснення Конституційним Судом своїх повноважень і взагалі відсутність обґрунтування виключення цього пункту?

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, відповідь.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую, пані Олено, за запитання.

Дійсно, з висновком Конституційного Суду до нас надійшла і окрема думка одного із суддів Конституційного Суду. Але я мушу вам сказати, що суддя підтримав зазначене рішення, тобто він не голосував проти цього рішення, що дуже важливо. У нього є своя думка, він має на це право, але решта 17 суддів не підтримують її. Тому вони

без жодних застережень і без жодних окремих думок проголосували за таке рішення.

Стосовно нашого комітету. Отримавши і відповідний висновок, і окрему думку, ми не маємо можливості пропонувати якимось чином реагувати на позицію, висловлену в окремій думці, оскільки, як ви знаєте, після попереднього прийняття і до остаточного прийняття ні комітет, ні Верховна Рада не можуть вносити жодних змін. У разі, якщо такі зміни, на думку парламенту, будуть внесені, вони потребуватимуть повторного звернення до Конституційного Суду щодо висновку стосовно тих змін, які можуть бути внесені. Комітет не вважає за доцільне рекомендувати парламенту вносити будь-які зміни і рекомендує прийняти законопроект як закон.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо вам, шановний пане Руслане. Можете повертатися на робоче місце.

Шановні колеги! Прошу записатися на виступи від депутатських груп і фракцій. Нагадую, кожен матиме 3 хвилини, щоб представити позицію фракції чи групи (*Шум у залі*).

Прошу не перекрикувати президію.

Позицію групи «Партія «Відродження» представить Віктор Бондар. Будь ласка.

БОНДАР В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (одноmandatний виборчий округ № 191, Хмельницька область, самовисуванець). Шановна пані головуюча! Шановні колеги! Безумовно, наша група «Партія «Відродження» постійно голосувала і підтримувала всі законопроекти, які стосувалися європейської інтеграції, отримання безвізового режиму, та інші законопроекти, пов'язані з Європою. На сьогодні ми бачимо, що вступ до Євросоюзу і НАТО викликає багато резонансних питань в Україні та українців. Ми неодноразово заявляли про те, що більшість країн, які вступали до НАТО і ЄС, проводили це рішення через всенародний референдум, який відбувся в кожній країні, коли громадяни самі визначали, куди рухатися далі. Так було, наприклад, у Хорватії, Грузії, інших країнах.

На жаль, в Україні ніхто не чує нашої позиції, що одночасно з президентськими виборами потрібно провести референдум, щоб

люди могли визначитися, тим паче, влада гарантує, що є соціологічна підтримка, люди готові зайти в цей процес. Ми вважаємо, сьогоднішнє внесення змін до Конституції, по суті, є блефом, бо найближчих 10 років нас там ніхто не очікує. Це головний передвиборчий трюк влади, який сьогодні проводиться для того, щоб провести президентську кампанію. Можна вносити це питання до залу і голосувати за це рішення влади.

Багато політиків, кандидатів у Президенти, які сьогодні в залі, лідери фракцій багато чого наобіцяли людям за останні роки. Якщо ми хочемо увійти в цей процес, якщо Президенту так потрібно сьогодні внести зміни до Конституції, давайте поставимо вимогу, щоб були скасовані грабіжницькі тарифи, проголосуємо за проект постанови, який підписали сім голів фракцій і груп. Чому ви сховалися в куцах? Що за робоча група, яку нам запропонував спікер? Це шлях в нікуди. Робоча група ніколи не скасує цих тарифів. Голосуємо за проект постанови, потім внесення змін до Конституції. Це перше.

Друге. Законопроект про зняття недоторканності з народних депутатів, суддів, Президента і таке інше. Чому ви не ставите його на голосування? Тут сидять усі кандидати в Президенти. Упріться, не голосуйте, і влада вимушена буде поставити це перед голосуванням щодо внесення змін до Конституції.

Третє. Перегляд виборчої системи, відкриті списки. Є проект Виборчого кодексу, проголосований у першому читанні. Чому ви не хочете зараз впертися і не голосувати за внесення змін до Конституції, допоки не буде проголосований цей законопроект? Ви сховалися, ви не хочете проведення цих рішень, ви не хочете скасування грабіжницьких тарифів, ви не хочете, щоб цей проект постанови стояв у порядку денному на сьогодні, ви не хочете знімати недоторканність, ви не хочете переглядати виборчу систему. Тоді не показуйте пальцем на когось і не розказуйте на всіх телеефірах, що ви цього вимагаєте. Якщо вимагаєте, не голосуйте зараз, влада вимушена буде поставити ці речі на голосування, і після того зміни до Конституції. А якщо почесному, зміни до Конституції треба проводити через всенародний референдум, тоді ви отримаєте відповідь людей.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо вам.

Позицію фракції «Блок Петра Порошенка» висловить голова фракції Артур Герасимов. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановна пані головуюча! Шановні колеги! Шановні журналісти! Шановні українці! Сьогодні український парламент, я впевнений, прийме історичне рішення і підтримає пропозиції Президента України Петра Порошенка про внесення змін до Конституції України щодо нашого курсу до Європейського Союзу та НАТО. Рішення, яке сьогодні має підтримати кожен народний депутат, є фундаментальним, історичним, але водночас і дуже простим. Сьогодні це рішення буде водорозділом, покаже, хто за Москву, а хто за українських героїв (*Оплески*).

Тому, шановні колеги народні депутати, я прошу всіх згуртуватися і підтримати пропозиції щодо закріплення прагнення українців бути в Європейському Союзі, щодо закріплення прагнення українців отримати додаткову колективну безпеку і додаткову допомогу нашій героїчній українській армії.

Дякую за увагу. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо, шановний пане Артуре.

До слова запрошується голова фракції «Самопоміч» Олег Березюк.

Просимо вас, пане Олегу.

БЕРЕЗЮК О.Р. Прагнення українців до свободи, цінностей європейських і людських записано кров'ю і потом добробатів, волонтерів, «кіборгів» і мільйонів українців за сотні років. Прикро, що українська олігархічна влада сьогодні дійшла до того, що використовує Основний Закон країни, як інструмент своїх дрібних передвиборчих маніпуляцій. До речі, так ніхто майже ніколи не робив, бо Конституція – це святе.

Так, Україна буде в НАТО і буде європейською державою, бо вона нею і є по своїй суті. Те, що сьогодні пропонує Президент, це його передвиборча кампанія, це є декларація декларацій, записана

в Основний Закон. Чому? Тому що немає ніяких дій. Стандарти НАТО – це прозорий військовий бюджет країни. Стандарти НАТО – це нова зброя. Україна не поставила на озброєння жодного нового літака власного виробництва за останні п'ять років, жодної ракети власного виробництва за останні чотири роки. Стандарти НАТО – це воєнна, ракетна, авіаційна держава, це добробут українського воїна як на фронті, так і у власній домівці, а саме цього і немає. Ось чому потрібна декларація декларацій, внесена до Конституції України. Шахрайство святим!

Сьогодні цей зал прийме це рішення, тому що Україна розумна і сильна. Але сьогоднішнє рішення, я впевнений, переконає людей у тому, що не можна вірити людям, які через Основний Закон прикриваються словами, щоб прикрити свою бездіяльність.

Один із генералів НАТО, командувач НАТО в Європі сказав, що в Україну російській армії легше зайти, ніж армії НАТО чи американській через бюрократію і російські проксі, які сидять в українському уряді, українській владі та українському парламенті. Оце є загрозою українській безпеці, і Україна має про це знати.

Україна є європейською державою і буде сильною європейською державою, основою європейської безпеки на європейському континенті, бо ми є першим редутом демократії у боротьбі з віковичним ворогом України – російською імперською тиранією і деспотією.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

До слова запрошується голова фракції «Батьківщина» Юлія Тимошенко. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Вітаю всіх шановних колег, а також тих, хто зараз слухає Верховну Раду України! Дорогі друзі! Україна в сьогоднішньому сучасному, досить конкурентному, жорсткому світі, в якому тільки починається напружена боротьба за ресурси, не може залишатися самотньою, бо це означає, практично, відстати від мейнстріму руху людства. Тому наша мета – членство в Європейському Союзі.

Водночас ми мусимо усвідомлювати й те, що проти нас ведуть війну, ми несемо втрати, і не можемо бути самотніми у військовому плані. Ми обов'язково маємо бути частиною НАТО. Ці слова я сказала не сьогодні, з цієї трибуни, а ще тоді, коли починала свою політичну кар'єру. Наша політична команда з першого дня і до сьогодні підтримує і буде підтримувати цю стратегію. Будучи Прем'єр-міністром, першим Прем'єр-міністром, яка разом з Президентом України та Головою Верховної Ради України в ті часи подала заявку щодо отримання Плану дій щодо членства в НАТО (*Оплески*). На жаль, нам відмовили, але продовжувати цей шлях потрібно. І наша команда сьогодні одностайно голосуватиме за внесення змін до Конституції України.

Проте дуже дивно, що це питання порушено за 50 днів до виборів. За п'ять років на це часу не було! Ми маємо усвідомлювати, що абсолютно прогнила корумпована влада, яка мародерствує, в тому числі в нашій армії, заробляє на війні, сьогодні намагається використати святі речі – членство України в ЄС та НАТО, щоб, як ширмою, прикрити все, що вони реально роблять у кулуарах.

Можу сказати, що стандарти ЄС і НАТО – це, в тому числі й чесні вибори. А те, що сьогодні Президент, його найближче корумповане оточення, а саме Березенко, підкупають країну для того, щоб сфальшувати вибори, – це не є стандартами ЄС і НАТО. Треба або реально слідувати цим цінностям і вести країну до ЄС і НАТО, насамперед перебудовуючи все наше життя, або не використовувати такі святі речі під час нечесної президентської кампанії.

Україна буде в НАТО і ЄС, я в цьому переконана, і наступний Президент це зробить. Слава Україні! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

Від «Опозиційного блоку» виступає Вадим Новинський.

Будь ласка, пане Вадиме.

НОВИНСЬКИЙ В.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні громадяни України! Шановні колеги! Сьогодні ми є свідками спроби команди Президента переписати Конституцію України у своїх власних передвиборчих інтересах. Насправді їх

цікавить не ЄС і НАТО, а збереження влади ще на п'ять років. Але ми вже побачили п'ять років суцільної брехні, невиконаних обіцянок та катастрофічного зубожіння українців, і тому ще таких п'ять років Україна може не витримати.

Ми з колегами по фракції категорично проти підігрування маніпуляціям Президента та проти змін до Конституції, що розколюватимуть країну. Наша позиція чітка і має підтримку мільйонів українців – наших виборців.

Також хочу зауважити, що з юридичної точки зору запропоновані Президентом зміни в обхід всеукраїнського референдуму є узурпацією влади. Згідно з Конституцією виключно народ має право змінювати визначений в Основному Законі зовнішньополітичний курс держави. Верховною Радою Української РСР у 1990 році була прийнята Декларація про державний суверенітет України, яка мала зберегти нейтральний статус держави. Інструментом реалізації декларації став Акт проголошення незалежності України, прийнятий 24 серпня 1991 року, підтверджений всеукраїнським референдумом, що був проведений у 1991 році, як акт установчої влади народу, і Україну, як незалежну державу, визнав весь світ. Преамбула Конституції спирається на Акт проголошення незалежності України. Та Президент Порошенко пропонує змінити основи державного устрою, підтвержені всеукраїнським референдумом, без нового референдуму. Тому голосування за цей законопроект стане порушенням прямої вимоги Конституції з боку єдиного органу законодавчої влади в Україні.

Хочу сказати тим, хто сьогодні голосуватиме за зміни до Конституції, що ніхто нас у цих міжнародних об'єднаннях не чекає. Від європейських високопосадовців ми багато разів чули, що в найближчі десятиліття питання членства України в ЄС не стоятиме. Так само і стосовно НАТО. Перспектив вступу до Альянсу України, яка, фактично, перебуває в стані війни, просто не існує. Насправді ми маємо справу з відвертим піаром та брехнею з боку Петра Порошенка, який хоче завдяки іграм довкола Конституції підвищити свої рейтинги. Але жодні рейтинги не виправдовують посилення ворожнечі та протистояння в українському суспільстві.

За останніми даними соціологічних опитувань лише близько 40 відсотків українців підтримують курс на вступ до НАТО і близько половини громадян – вступ до ЄС. Ці питання ділять Україну навпіл, але найгірше те, що запропоновані зміни до Конституції лише віддаляють нас від миру в нашій країні. Ми чудово розуміємо складне

ставлення до цих питань на неконтрольованій території Донбасу та в Криму. Хіба допоможуть імовірні зміни до Конституції в пошуку компромісу та поверненні цих регіонів? Однозначно, ні. Тому, повторюся, намагання змінити Конституцію не на часі. Ця ініціатива нашкодить наближенню миру в Україні. Зміни зовнішньополітичного курсу треба виносити на всеукраїнський референдум.

Закликаю народних депутатів не голосувати за ці зміни без всеукраїнського референдуму, не узурповувати влади, яка належить не Петру Порошенку з його Адміністрацією...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від Радикальної партії до слова запрошується Ляшко Олег Валерійович.

ЛЯШКО О.В. Радикальна партія. Наша команда, наші виборці, українці, за реальну євроінтеграцію. Це питання не обговорюється. Але реальна євроінтеграція – це достойне життя українців у рідній країні, а не декларації. Можна написати будь-яку декларацію. Але коли мільйони людей на заробітках за кордоном, мільйони бідних людей, 5 мільйонів пенсіонерів з копійчаною пенсією, коли космічні тарифи, коли дитині не можуть дати в школу 30 гривень на обід, то про що говорити?

Для Президента Порошенка все це декларації, бо він переслідує одну мету – виграти вибори. А мені треба не вибори, а сильна економіка, добробут кожної української сім'ї і сильна країна. Коли підписуються угоди, які забирають в українців ліс, землю, зерно, коли обмежуються внутрішні і зовнішні ринки, де євроінтеграція, де реальна підтримка українців, де європейський рівень життя? Ви хочете євроінтеграції, підтримуйте політику Радикальної партії: розведення корів у селах, створення робочих місць. Ви хочете євроінтеграції, підтримуйте ініціативи Радикальної партії щодо відновлення промисловості, національної економіки, збільшення зарплат і пенсій.

Ви йдете до Європи через Африку. Сьогодні Україна має найнижчі показники в медицині, охороні здоров'я, освіті, найнижчі заробітні плати та пенсії. Кудюю ви ведете країну?! Манівцями? Колись

дід Мазай німців завів у болото. Ось так сьогодні українську націю Порошенко веде в болото.

Ми пропонуємо інший шлях – шлях розвитку. Що таке сильна країна? Це сильна економіка, щоб були гроші на армію, на дипломатію, на оборону, на зарплати, на пенсії, на харчування дітей, на доступну медицину. А ви нам що пропонуєте? Бідність, залежність, сировинну структуру економіки, зате в Конституції понаписуємо про євроінтеграцію.

Нам треба всім до діла. Наше діло – це сильна країна, сильна економіка, добробут кожної української родини, щоб українці не побиралися по закордонах, а працювали і заробляли в рідній країні. Мій план – повернути молодь в Україну, яка сьогодні пороз'їжджалася по закордонах. Як її повернути? Дати можливість реалізувати себе, щоб у парламенті сиділи діти не президентів, а українських сімей, які не можуть нічого добитися, бо в них немає батька президента, тому стоять на базарах і торгують, замість того щоб керувати країною. Я приведу в парламент не своїх дітей, а дітей українців, які сьогодні не бачать перспективи. Ми дамо їм перспективу, справедливість у рідній країні і добробут кожній родині.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від «Народного фронту» до виступу запрошується голова фракції Максим Бурбак.

Будь ласка, пане Максиме.

БУРБАК М.Ю., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 204, Чернівецька область, політична партія «Народний фронт»).* Шановні колеги! Шановний народе України! «Народний фронт» послідовно відстоює закріплення в Конституції курсу на членство в ЄС та НАТО. Це один із пріоритетів «Народного фронту» і реалізація волі українського народу. Більшість українців підтримують вступ до НАТО, інтеграцію до Європейського Союзу. За це Україна вийшла на Майдан, відбулася Революція Гідності. Сьогодні навіть сумнівів не може бути в тому, чи голосувати за цей законопроект, чи ні.

Рух до НАТО в нас стартував ще в 2008 році, коли Арсеній Яценюк як спікер парламенту разом з тодішніми Президентом та Прем'єр-міністром підписав звернення до Генерального секретаря

НАТО щодо надання Плану дій щодо членства України в НАТО. Але тоді регіонали заблокували парламент і на десять років зупинили розвиток країни до цивілізованого світу. Сьогодні, через десять років, ми повинні дати «зелене світло» Плану дій щодо членства в НАТО, ми повинні закріпити в Конституції незворотність євроатлантичного курсу України.

Після виборів 2014 року, після перемоги Революції Гідності в парламенті було створено проєвропейську, проукраїнську більшість. Ми не маємо права згаяти цей історичний шанс. Ми повинні проголосувати за незворотність вибору українців – членство в НАТО та ЄС. Крок за кроком ми йдемо до нашої мети. Внести зміни до Конституції – це обов'язок нинішнього скликання парламенту.

Фракція «Народний фронт» голосуватиме за зміни до Конституції, і закликаємо всіх колег проголосувати за це історичне рішення.

Наступний наш крок – підтримати проект постанови, яким Верховна Рада звертається до країн – членів НАТО щодо надання нам Плану дій щодо членства в НАТО. Знову є скептично налаштовані, кажуть, що нібито нас там не чекають, ніхто не відкриє нам двері. Так говорили і про запровадження безвізу в Україні. Ніхто не вірив. Але урядом Арсенія Яценюка був розроблений покроковий план: прийняли понад 144 закони і підзаконні акти, якими, врешті-решт, запровадили безвіз. Я переконаний, так буде і стосовно виконання Плану дій щодо членства в НАТО.

«Народний фронт» підтримує внесення змін до Конституції щодо незворотності курсу на членство в ЄС та НАТО. Потім маємо проголосувати за проект постанови щодо звернення до країн – членів НАТО щодо розробки Плану дій щодо членства в НАТО.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

І заключний виступ від фракцій і груп.

Від групи «Воля народу» до слова запрошується Рибчинський.

Будь ласка, пане Євгене.

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю., заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дійсно, сьогодні ми маємо великий історичний шанс, і, я абсолютно впевнений, ним скористаємося. Група «Воля народу», як

на диво, сьогодні майже в повному складі, і ми дамо максимум голосів за внесення змін до Конституції в контексті євроінтеграції і вступу в НАТО.

Хочу зазначити єдине: якби в 1994 році замість Будапештського меморандуму ми підписали меморандум з НАТО, сьогодні не мали б війни. Можливо, це припущення, але воно базується на останніх дослідженнях. Ми впевнені, що наша країна розвивалася б не гірше, наприклад, Хорватії, яка так само пережила війну.

Восени буде п'ять років, як іде війна. За ці п'ять років свідомість українців дуже сильно змінилася. У 2014 році, прийшовши до парламенту, я зареєстрував міжфракційне депутатське об'єднання «Атлантичний рух», до складу якого увійшли аж сім депутатів. Думаю, сьогодні їх було б 300. Ось так змінюється свідомість українців. За п'ять років війни ми вже готові вступити в НАТО. Я впевнений, сьогодні це відбудеться.

Хочу нагадати, що успіхи українців, українських військових на європейських теренах знані багато років, багато століть. Ще в 1683 році українські козаки разом з Римською імперією, Баварією, Саксонією відвоювали Відень у турків. Це була велика Віденська битва, в якій 30 тисяч українських козаків, фактично, відбили турків до Будапешту. Ми й надалі будемо співпрацювати і з європейцями, і з американцями у військовій сфері. І сьогоднішнє рішення парламенту буде насправді історичним і невідворотним. Надалі Україна тільки міцнітиме, і наші кордони будуть недоторканими, я на це сподіваюся.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Виступи від фракцій завершені. Зараз відводиться 6 хвилин для виступів народних депутатів.

Прошу народних депутатів записатися на виступи.

Чумак Віктор Васильович. Будь ласка.

ЧУМАК В.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 214, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»). Нарешті я дістався до мікрофона. Шановні друзі! Мені довелося з 2000 року працювати в органах і підрозділах Державної прикордонної служби України, які брали активну участь у підготовці України

до Плану дій щодо вступу в НАТО, у підготовці щорічних планів взаємодії з НАТО. Моя особиста політична позиція полягає в тому, що Україна повинна бути в клубі високорозвинутих держав.

НАТО і Європейський Союз – це не просто геополітичний вибір. НАТО і Європейський Союз – це ціннісний вибір кожного українця. НАТО і Європейський Союз – це країни, які мають верховенство права. НАТО і Європейський Союз – це країни, які мають величезні соціальні стандарти. НАТО і Європейський Союз – це країни, які мають захист прав людини. Але НАТО і Європейський Союз – це країни, які мають невідворотність покарання до кожного злочинця, до кожного корупціонера, до кожного хабарника.

Я хочу сказати, що те, що буде закріплено в нашій Конституції, – це добре. На жаль, це не має жодних правових наслідків ні для нас, ні для НАТО, але це має точний показник геополітичного і ціннісного вибору сьогоднішнього парламенту. Усі повинні проголосувати за цей вибір. Усі повинні сказати, що наші політичні цінності є орієнтирами справжньої європейської держави.

Мене сьогодні запитали: що буде, якщо ми це приймемо, а влада не поміняється? Я вам хочу сказати, що в нас точно поміняється влада, і буде нормальна європейська влада без корупціонерів, бариг, злочинців, з нормальними професійними прокурорами, чесними справедливими суддями, нормальним Президентом і парламентом. І тоді точно Україна буде членом Європейського Союзу і НАТО, а бариги, корупціонери і злочинці підуть в історію. Голосуймо за це!

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

До слова запрошується Ірина Луценко, якій передав право на виступ її колега пан Козаченко.

Будь ласка, пані Ірино.

ЛУЦЕНКО І.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України у закордонних справах (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Шановні виборці! Шановні українці! Сьогодні, голосуючи за

НАТО і ЄС, ми голосуємо не «за» або «проти» Президента, а за Україну. Курс держави не повинен залежати від того, хто при владі. Сьогодні не час для політичного лицемірства. Або «так», або «проти», жодних «утримався», тим паче «не голосував» або «відсутній». Є лише одна причина бути сьогодні відсутнім – тобі Кремль зламав хребет. Обов'язок всіх народних обранців, які представляють інтереси народу України, підкреслюю, інтереси народу України, – закріпити в Конституції вибір щодо повернення до Європи і НАТО.

Ми повинні зберегти Україну. І на сьогодні ми вже піднімаємо стандарти ЄС і НАТО. Це і вивезене сміття з регіонів, це і виграний Стокгольмський арбітраж на користь України щодо газових угод, це і зброя, це і ракетні комплекси – «Вільха», «Стугна», «Грім», це і БТР-4, це і десантно-штурмові катери «Кентавр», це і, врешті-решт, 6 відсотків ВВП на відтворення і розбудову української армії.

Конституція – це акт, спрямований на збереження держави. То ж давайте разом збережемо сьогодні Україну від кремлівської навали. Небесна Сотня зробила цей вибір, добровольці в 2014 році зробили цей вибір, наші солдати на сході зробили цей вибір, волонтери зробили цей вибір, український народ на Майдані зробив цей вибір. Ми йдемо своїм шляхом.

Слава Україні!

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

І останні 2 хвилини я надаю Левченку Юрію Володимировичу для виступу. Будь ласка.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 223, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Щоб не полегшувати життя різним порохоботам, які, як завжди, перекручуватимуть правду, хочу сказати, що Всеукраїнське об'єднання «Свобода» голосуватиме за цей законопроект. Безперечно, за. Але проблема полягає в тому, що це є позитивною бутафорією. Гарна, дуже позитивна назва,

дуже гарні виступи з трибуни, але немає жодного правового, юридичного навантаження.

Чи потрібно закріплювати в Конституції положення, які унеможливлуватимуть будь-який рух України, крім руху України до НАТО і Європейського Союзу? Так, такі положення треба закріплювати. А чи пропонуються цим законопроектом такі положення? Ні, не пропонуються. Цей законопроект говорить про те, що є відповідні повноваження у парламенту, Президента, Кабінету Міністрів для того, щоб рухатися до ЄС і НАТО. Але чи прописується такий обов'язок? Ні, не прописується. Чи прописуються конкретні дії, які мають здійснювати парламент чи Кабмін, чи Президент у цьому напрямі? Ні, не прописуються. Лише декларації. Але головна проблема цього законопроекту в тому, що в ньому не прописується жодної заборони щодо вчинення дій, які суперечитимуть відповідним стратегічним прагненням України.

Так, зараз Верховна Рада проголосує за цей законопроект. Наступні кілька тижнів правлячий олігархат розказуватиме, який це чудовий законопроект, який нібито закріпив наш рух до НАТО. Але це буде відверта брехня. Тому що, якщо, не дай Боже, в цьому парламенті з'явиться повністю промосковська більшість, вона може спокійно наплювати на ці норми, які ви зараз прописуєте, і якщо захоче, рухатиметься з Москви, бо ці норми не мають жодних заборон. Ми пропонували відповідні заборони, але ви проігнорували. Ви вкотре підмінюєте святі правильні речі просто позитивною бутафорією. Це як така гарненька обгортка від цукерки, всередині якої цукерки немає. Пан Порошенко мав би це знати і припинити пропонувати суспільству обгортки від цукерок без самих цукерок.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. До заключного слова запрошується голова комітету Руслан Князевич. Будь ласка, 3 хвилини.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Ми, фактично, завершили повну процедуру обговорення, передбачену Регламентом Верховної Ради України щодо порядку внесення змін до Конституції України. Це дуже важливо, оскільки дотримання конституційної процедури зараз є першочерговим, у тому числі з можливим відповідно поданням до Конституційного Суду чи

ревізією конституційної процедури. Тому що, як ви знаєте, в разі, якщо конституційну процедуру порушено, це може бути підставою для скасування відповідних змін до Конституції.

Ми чітко дотрималися цієї процедури, а саме: отримали висновок Конституційного Суду, в якому йдеться про те, що зазначений законопроект відповідає статтям 157 і 158 Конституції, і суд не висловив жодних застережень щодо його відповідності іншим статтям Конституції, на минулій черговій сесії Верховна Рада України цього скликання попередньо прийняла зазначений законопроект, а отже, сьогодні, на пленарному засіданні вже нової чергової сесії ми можемо приступити до голосування щодо остаточного прийняття законопроекту як закону.

Комітет з питань правової політики та правосуддя звертається до Верховної Ради України з проханням прийняти зазначений проект закону як закон.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Руслане.

Шановні колеги! Зараз я запрошую до сесійного залу Президента України Петра Олексійовича Порошенка. Вітаємо! *(Оплески)*.

Також я запросив до сесійного залу Прем'єр-міністра України Володимира Борисовича Гройсмана і членів уряду, які впроваджують Угоду про асоціацію між Україною та ЄС *(Оплески)* та Прем'єр-міністра України 2014-2016 років Арсенія Петровича Яценюка, уряд якого розпочав цей шлях *(Оплески)*.

До слова запрошується Президент України Петро Олексійович Порошенко. Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О., Президент України. Високодостойний пане Голово Верховної Ради України! Шановний пане Прем'єр-міністре! Шановні народні депутати! Шановні члени українського уряду! Дорогий український народе! Шановні українці! Сьогодні історичний день.

Ірино Степанівно, сьогодні може так статися, що ваш день народження співпаде з унікальним доленосним голосуванням у Верховній Раді України, коли в Конституції буде закріплено, як

зовнішньополітичні орієнтири, рух України до Європейського Союзу, до Північноатлантичного альянсу.

Учора в Брюсселі Північна Македонія отримала Протокол про приєднання до Північноатлантичного альянсу (*Оплески*), і вже членів альянсу стало 30. Шлях Північної Македонії був дуже важким, але країна продемонструвала єдність, зруйнувала плани Росії, яка намагалася зупинити цей надзвичайно важливий рух до безпеки, укріплення безпеки в Європі, і двері НАТО стали відкритими для тридцятої країни. Учора Європейська комісія прийняла рішення про початок переговорів про членство Північної Македонії в Європейському Союзі, що є демонстрацією того, як взаємопов'язані ці процеси – НАТО і ЄС.

Дуже важливо, що НАТО – це про безпеку. Безпеку не лише військову, не лише кардинальні зміни на геополітичній карті світу, а й про безпеку громадянина, безпеку на вулицях, захист конституційних прав і свобод громадянина, верховенство права. І це те, що сьогодні нас об'єднує щодо змін до законодавства і проведення реформ в нашій улюбленій Україні. Наголошую, що це також пов'язано зі вступом до Євросоюзу, відповідністю України критеріям, необхідним для членства, а це, в тому числі й щодо захисту стандартів життя українського громадянина. Реформи означають захист людей.

Ще дев'ять-десять років тому в цьому залі лунали заклики до багатовекторності, лунали безвідповідальні заклики до позаблоковості. Хочу всім нагадати, що агресія Росії почалася тоді, коли в лютому 2014 року Росія напала на Україну, яка мала позаблоковий статус, який ні від чого не врятував. Тому зараз ми маємо рішуче рухатися вперед у напрямі до членства в ЄС і НАТО.

Великий друг України і великий мій друг Єнс Столтенберг цього тижня заявив, що двері в НАТО відкриті для будь-якої країни, яка здатна реформувати країну і забезпечити виконання цілей Вашингтонського договору. Це саме про Україну. П'ять останніх років ми саме цим і займаємося: реформуємо сектор оборони і безпеки, реформуємо армію. І роль Верховної Ради України в цьому процесі важко переоцінити. Навіть коли було важко, Верховна Рада України відкидала політичні протистояння і об'єднувалася. І сьогодні саме єдність потрібна Україні, саме єдність потрібна під час нашого історичного голосування. Я переконаний, що цю єдність буде продемонстровано.

Хочу наголосити, що зараз, прямо зараз, під час прямої трансляції, в Кремлі дуже уважно спостерігають за подіями у Верховній Раді. Не дочекаєтеся! *(Оплески)*. Не буде сьогодні у вас радості! *(Оплески)*. Верховна Рада сьогодні продемонструє ту єдність, яка демонструється останні чотири роки. Але трансляцію сьогоднішнього пленарного засідання дивляться і мільйони українців, які також спостерігають за ходом нашого голосування у Верховній Раді. Я переконаний, друзі, сьогодні вас чекають приємні новини.

Упевнений у тому, що ми продовжимо спільні зусилля з реформування України, упевнений у тому, що завдання членства в Європейському Союзі і НАТО є абсолютно реальними. Так само, як ми продемонстрували досягнення інших цілей, в які мало хто вірив, так само нашими спільними зусиллями Україна забезпечить членство в НАТО, членство в ЄС. Ми йдемо своїм шляхом, і цей шлях до членства України в ЄС і НАТО.

Дякую вам. Закликаю до єдності. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям Слава! Дякуємо, пане Президенте *(Оплески)*.

Колеги, через 30 секунд – голосування. Я прошу тих, хто ще не на робочому місці, зайти до залу і приготуватися до голосування. Нагадую, має бути 300 голосів.

Колеги, хочу нагадати, як свого дня за часів Януковича, на жаль, тут, у цьому залі, шляхом голосування відмовилися від нашого курсу до НАТО, відмовилися від Угоди про асоціацію. Сьогодні ми маємо шанс і можливість гуртом провести історичне голосування за вступ України до ЄС і НАТО.

Тут, у парламенті, ми стоїмо перед вибором майбутнього України. Тут зараз лінія фронту. Наш вибір – це могутня, вільна і безпечна Україна! Голосуйте за Україну! Голосуйте за майбутнє!

Відповідно до статті 155 Конституції України, частини восьмої статті 149 Регламенту Верховної Ради України ставиться на голосування пропозиція про прийняття в цілому проекту Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)» ([№ 9037](#)). Прошу

голосувати! Голосуємо за Україну! Голосуємо за наше майбутнє!
Відповідально голосуємо!

«За» – 334.

Рішення прийнято (*Оплески*).

Прийняті зміни до Конституції – це незворотність нашого європейського вибору, це початок справжньої інтеграції, це віховий день для історії України. Україна буде в ЄС! Україна буде в НАТО! До перемоги! Слава Україні! (*Оплески*).

Колеги, прошу не розходитися. Ми ще маємо час, щоб включити законопроекти до порядку денного сесії.

Колеги, в залі високий рівень концентрації. Прошу всіх не виходити із залу, а відповідально поставитися до голосування щодо включення законопроектів до порядку денного сесії.

Отже, пропонується включити до порядку денного сесії проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо спостереження за виборчим процесом в Україні» ([№ 9524](#)).

Ідеться про недопустимість російських спостерігачів на українських виборах, недопустимість спостерігачів країни-агресора.

Прошу голосувати за включення до порядку денного. Голосуємо!
«За» – 268.

Рішення прийнято.

Колеги, перед тим, як перейти до наступного голосування, я хочу від усіх нас подякувати Президенту України за участь у пленарному засіданні і за проведену роботу щодо членства України в ЄС і НАТО. Я впевнений, разом ми переможемо (*Оплески*).

Дякую вам, Петре Олексійовичу.

Колеги, пропонується включити до порядку денного сесії проект Закону «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо вдосконалення окремих положень у зв'язку із здійсненням спеціального досудового розслідування» ([№ 9353](#)).

Спеціально на пленарне засіданні прийшов Луценко Юрій Віталійович. Вкрай важливо включити це питання до порядку денного, щоб мати можливість продовжити розслідування проти представників режиму Януковича.

Колеги, прошу підтримати включення, щоб прийняти рішення зараз. Прошу голосувати. Голосуємо! Дуже важливе рішення.

«За» – 202.

Колеги, очевидно, не всі зорієнтувалися. Ідеться про те, щоб продовжити судові дії проти представників режиму Януковича. Я прошу змобілізуватися.

Ставиться на голосування пропозиція про включення до порядку денного сесії законопроекту № 9353 для прийняття рішення щодо нього зараз. Прошу всіх голосувати. Голосуємо!

«За» – 196.

Ще менше голосів.

Колеги, з вашого дозволу я надам слово Юрію Віталійовичу. Потім поставлю на голосування ще раз.

Юрію Віталійовичу, будь ласка, 1 хвилина. Якщо можна, коротко.

ЛУЦЕНКО Ю.В., *Генеральний прокурор України*. Шановні народні депутати! Завдяки вашому рішенню, яке було прийнято в день мого призначення Генеральним прокурором України, правоохоронна система отримала можливість притягувати до заочного досудового і судового слідства тих, хто підозрюється в особливо тяжких злочинах. Саме завдяки цьому вашому рішенню Янукович сьогодні офіційно державний зрадник і злочинець.

Проте у прийнятому вашому рішенні є абзац про те, що таке право на заочне засудження завершується у разі створення Державного бюро розслідувань. Як відомо, воно було створено в листопаді минулого року.

На сьогодні повністю закінчені справи проти Януковича, Захарченка, Якименка та інших, які дали злочинний наказ розстрілювати наших побратимів на Майдані. Після прийняття запропонованого законопроекту вони будуть передані відразу до суду. Також до суду будуть передані справи Курченка та іншого оточення Януковича. Готові до завершення досудового заочного слідства справи щодо 45 терористів, у тому числі Стрелкова, який у Слов'янську організував катівню, його жертвами стали щонайменше 45 людей – громадян України, тіла яких було розчленовано.

У зв'язку з цим прошу вас підтримати даний законопроект, бо він дає «зелене світло» для покарання тих, хто грабував, вбивав, продовжує вести війну проти Української держави. Законопроект відповідає всім стандартам, у тому числі знімає питання Інтерполу про порядок притягнення до арешту і виставлення червоних карток міжнародного розшуку.

Прочу підтримати. Я гарантую, що вже найближчим часом справи по організаторах розстрілів на Майдані, справи терористів будуть передані в суд.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Колеги, це справді відповідальне рішення, а багато депутатів вийшли із залу. Я прошу повернутися до залу! Поверніться! Кожен голос рахуємо.

Отже, ставиться на голосування пропозиція про включення до порядку денного законопроекту № 9353, про який щойно доповів Юрій Луценко, щоб ми могли продовжити провадження проти представників режиму Януковича, для прийняття рішення щодо нього зараз. Прочу голосувати. Голосуємо! Уважно голосуємо. Кожен голос має значення.

«За» – 203.

Я потім поставлю ще раз. Зараз немає голосів.

Ставиться на голосування пропозиція про включення до порядку денного проекту Постанови «Про Звернення Верховної Ради України до лідерів держав – членів НАТО, Північноатлантичної Ради та Парламентської Асамблеї НАТО, національних парламентів держав – членів Альянсу стосовно надання Україні Плану дій щодо членства в НАТО» ([№ 10007](#)) для прийняття рішення. Прочу голосувати.

«За» – 275.

Рішення прийнято.

Ставиться на голосування пропозиція про включення до порядку денного проекту Закону «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-

членами, з іншої сторони» ([№ 7473](#)) для прийняття рішення. Прошу голосувати.

«За» – 208.

Я ще раз ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного законопроекту № 7473 для прийняття рішення. Прошу голосувати.

«За» – 215.

Рішення не прийнято.

Ставиться на голосування пропозиція про включення до порядку денного проекту Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» ([№ 9417](#)) для прийняття рішення. Прошу голосувати. Голосуємо!

«За» – 255.

Рішення прийнято.

Ставиться на голосування пропозиція про включення до порядку денного проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо Єдиного державного реєстру ветеранів війни» ([№ 9508](#)) для прийняття рішення.

Колеги, я дуже прошу підтримати. Голосуємо!

«За» – 284.

Рішення прийнято.

Ставиться на голосування пропозиція про включення до порядку денного проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо безперебійного постачання електричної енергії суб'єктам господарювання, що надають комунальні послуги та коригування цін/тарифів на комунальні послуги» ([№ 9406](#)) та законопроекту [№ 9406-1](#) для прийняття рішення. Прошу голосувати. Голосуємо!

«За» – 268.

Рішення прийнято.

Ставиться на голосування пропозиція про включення до порядку денного проекту Закону «Про внесення змін до Житлового кодексу Української РСР та інших законодавчих актів України щодо забезпечення прав власників (користувачів) приміщень жилого будинку» ([№ 10006](#)) для прийняття рішення. Прошу голосувати.

«За» – 254.

Рішення прийнято.

Колеги, відповідно до Регламенту я маю право ще раз поставити на розгляд пропозицію про включення до порядку денного законопроекту № 9353 щодо продовження розгляду судових справ проти злочинців режиму Януковича.

Юрію Віталійовичу, зараз ще раз поставлю.

Колеги, прошу зайняти робочі місця.

Ставиться на голосування пропозиція про включення до порядку денного для розгляду сьогодні проекту закону № 9353, про який доповідав Генеральний прокурор Юрій Луценко. Прошу голосувати. Кожен голос має значення.

Колеги, не ходіть по залу, а голосуйте. Голосуємо! Комітет підтримав.

«За» – 212.

Колеги, я пропоную працювати без перерви. Я зараз поставлю цю пропозицію на голосування.

Хто за те, щоб не оголошувати перерви з 12:00 до 12:30, прошу проголосувати. Якщо не буде голосів, я оголошу перерву. Голосуємо!

«За» – 165.

Рішення не прийнято.

Відповідно до Регламенту оголошується перерва на 30 хвилин. Прошу всіх бути в залі о 12:30 для продовження розгляду питання про внесення змін до Конституції України.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, час, відведений для перерви, завершений. Переходимо до розгляду наступного питання порядку денного.

Вашій увазі пропонується проект Закону «Про внесення зміни до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» ([№ 9310](#)) та альтернативного проекту закону [№ 9310-1](#).

Колеги, вважаю, що одна із найбільших і найзнаковіших областей України не повинна іменуватися – Дніпропетровська. Переконаний, що сьогодні розгляд зміни до Конституції щодо перейменування Дніпропетровської області завершиться позитивним голосуванням.

Прошу запросити до залу доповідачів – Луценко Ірину Степанівну та Денисенка Андрія Сергійовича.

Колеги, вашій увазі пропонується питання про включення до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання та направлення до Конституційного Суду України законопроектів № 9310 і № 9310-1.

Наголошую, згідно з вимогами частини першої статті 146 Регламенту питання розглядається за процедурою повного обговорення. Пропонується такий порядок: доповіді по основному і альтернативному законопроектах, але, Андрію, прошу не використовувати весь час, бо можемо не встигнути, потім – співповідь представника комітету, виступи представників фракцій і груп, виступи народних депутатів, заключне слово і голосування. Ця процедура займе понад годину, тому прошу всіх бути максимально лаконічними під час розгляду і обговорення.

До доповіді запрошується представник Президента України у Верховній Раді України Ірина Степанівна Луценко.

Будь ласка, пані Ірино.

ЛУЦЕНКО І.С. Шановні колеги! Шановні виборці! Проведення вільних, демократичних виборів є запорукою сталої демократії в будь-якій країні світу. Очевидно, що в умовах військової агресії та окупації частини території України присутність спостерігачів держави-агресора та окупанта може нести ризики для проведення демократичних і неупереджених виборів у державі.

За інформацією Служби зовнішньої розвідки України Російська Федерація готує безпрецедентне втручання у вибори в Україні, передбачивши на це близько 350 мільйонів доларів Сполучених Штатів Америки. Її мета – за будь-якої ціни зупинити євроатлантичну інтеграцію України... *(Шум у залі)*.

Колеги, вибачте, будь ласка, я зараз візьму ті матеріали, які треба.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Треба розуміти, всі перебувають у стані високої напруженості, приймаємо доленосні рішення. А пані Ірина має ряд законів для доповіді. Підтримаємо Ірину Луценко *(Оплески)*.

Готові? Будь ласка.

ЛУЦЕНКО І.С. Шановні колеги! Ми будемо цього року проводити вибори Президента України, народних депутатів України, депутатів місцевих рад. Але наразі ми розглядаємо внесення зміни до Конституції України.

Вашій увазі пропонується розгляд внесеного Президентом України та визначеного як невідкладний проекту Закону «Про внесення зміни до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» (№ 9310) від 21 листопада 2018 року. Вказана законодавча ініціатива запропонована, виходячи з такого.

Чинне законодавство передбачає заборону публічного використання символіки комуністичного тоталітарного режиму на території України. До символіки такого режиму належать, зокрема назви областей, в яких використані імена очільників Комуністичної партії, вищих органів влади та управлінь СРСР і УРСР. Назва Дніпропетровської області містить згадку про діяча такого режиму, одного з організаторів Голодомору, Григорія Петровського, а отже, підпадає під вказану заборону та потребує перейменування.

У 2016 році парламент перейменував місто Дніпропетровськ, яке є обласним центром даної області, на місто Дніпро. Перейменування області має відбуватися з урахування назви її обласного центру – Дніпро.

З огляду на це глава держави пропонує перейменувати Дніпропетровську область на Дніпровську. Перейменування є ще одним важливим етапом на шляху до позбавлення від радянських маркерів та архетипів, що тримали громадян України у спільному ідеологічному просторі з Росією.

Повноцінним завершенням цього етапу будуть зміни до Конституції України щодо закріплення стратегічного курсу України, який ми сьогодні уже проголосували. Такі зміни є підтвердженням нашої європейської ідентичності, яка означає, що український народ у повній мірі поділяє цивілізаційні цінності, характерні для європейської спільноти, що в свою чергу нерозривно пов'язано з відповідальністю.

Враховуючи вищевикладене, прошу підтримати законодавчу ініціативу Президента України та включити законопроект № 9310 до порядку денного, направити його до Конституційного Суду для одержання висновку щодо його відповідності вимогам Конституції.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Слово для доповіді надається народному депутату України Андрію Сергійовичу Денисенку. Будь ласка.

ДЕНИСЕНКО А.С., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 26, Дніпропетровська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні друзі! Шановні пані та панове! Сподіваюся, сьогодні у Верховної Ради не забракне сил здійснити надзвичайно важливий і знаково символічний з точки зору крок, який утвердить у серці України, на території Січеславського краю, де знаходилися п'ять із восьми козацьких січей, наші питомо українські символи і смисли (*Оплески*).

Ніхто не заперечує, що декомунізація надзвичайно важлива. Але з огляду на ті внутрішні і зовнішні виклики, з якими стикнулася Україна протягом останніх років у зв'язку з агресією Російської Федерації і окупацією нашої території, важливо не просто декомунізувати, бо замало стерти ворожі символи і смисли, а надзвичайно важливо знаково символічно застовбити український характер цього краю. Саме Дніпро і область у 2014 році виконали ту саму історичну функцію, яку виконувала раніше Січ – захисниця України. Цю місію нашого регіону, яка здійснювалася протягом 500 років, відновлено, реактуалізовано останніми подіями. Там формувалися добровольчі батальйони, відбулися логістична і медична бази нашої армії. Там, на порогах, де 500 років тому звучало славетне ім'я Січі, сформувався кістяк нації, який дав відсіч російському агресору.

Сьогодні я вас закликаю підтримати не просто хорошу назву, і хочу сказати (я є автором перейменування міста на Дніпро), що це прекрасна назва, українська, питома, місцева, і це історичний компроміс – з одного боку, сучасна концепція – Дніпро, з іншого, історична концепція, яка нас поєднує з добою Української Народної Республіки і з добою козаччини. Січеслав – це одна із історичних назв обласного центру, яка підтримується громадськістю, завжди друга в рейтингу після Дніпра, саме так називався тодішній губернський центр доби Української Народної Республіки. Ця назва пройшла широке громадське обговорення, має підтримку громадської ради при обласній державній адміністрації, громадської ради при Дніпровській міській раді,

є, врешті-решт, звернення понад 60 громадських організацій до кожного народного депутата щодо цього (*Шум у залі*).

Ви знаєте, ніхто не знає, де ми будемо після виборів, які відбудуться восени. Але у кожного із нас сьогодні є історична, епохальна можливість підтримати український характер надзвичайно геостратеґічно важливого для долі України регіону, у такий спосіб зробити свій малий внесок в нашу спільну українську історію.

Пане Голово, чи можна показати відеозапис?

Шановні друзі! Я знаю, що до вас зверталися представники громадськості. Я не знаю, де я буду після виборів, але якщо, не дай Боже, трапиться так, як минулого разу, коли через певні непорозуміння і політичні слабкості не вистачило буквально 20 голосів, можливо, народного депутата Денисенка в наступному скликанні не буде, але ця ідея обов'язково буде, обов'язково переможе, бо це дух нашого козацького, січового славетного краю. Ніщо не зупинить ідеї, час якої настав (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу показати відеозапис.
(*Трансляція відеозапису*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, тепер необхідна частина розгляду питання – відповіді доповідачів на запитання. Тому я знову запрошую вас, пане Андрію, на трибуну. Будь ласка.

Ні. Спочатку – пані Ірина, потім – ви, пане Андрію.

Пані Ірино...

Добре, давайте спочатку Денисенко дасть відповіді на запитання.

Пане Андрію, поверніться на трибуну.

Денисенко, слухайте Голову Верховної Ради України. Будь ласка, на трибуну. У вас 3 хвилини на відповіді на запитання.

Колеги, прошу записатися на запитання.

Сергій Євтушок передає слово Івану Крульку. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». У мене запитання до представника

Президента України у Верховній Раді України стосовно законопроекті № 9310. Скажіть, будь ласка, яка була необхідність у піку депутатському законопроекті № 9310-1 про перейменування області на Січеславську, співавтором якого я є, вносити ще одну назву, тим самим робити розкол, показувати якусь іншу позицію?

Я вважаю, що в питанні декомунізації парламент має бути одностайним (*Оплески*). Ми повинні покінчити з радянським минулим, яке нищило українців. І не потрібно розколювати зал, вносячи дві пропозиції, бо це виглядає як ініціатива, щоб ні одна, ні друга не пройшли, і лишився далі Петровський в назві Дніпропетровської області. Ми проти цього!

Давайте зупинимося на назві області – Січеславська, яка є об'єднаною. Ви подивилися фільм, побачили скільки українських патріотів підтримують саме такий підхід. Я вас прошу, зніміть цей законопроект і об'єднайте зал (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Іване, з вашого дозволу, я відповім на ваше запитання. Особисто я є послідовним і твердим прихильником Січеславської області. Президент вніс свій законопроект після того, як тут, у цьому залі, було провалено назву області – Січеславська. Щоб не допустити залишення Дніпропетровської області, Президент запропонував назву області – Дніпровська.

Пане Іване, не вносьте зараз тут протистояння, бо це є некоректно і неправильно. Сьогодні зал має об'єднатися, для цього Президент дав можливість і шлях. Думаю, сьогодні буде підтримано назву області Січеславська, але давайте менше емоцій, а більше об'єднання навколо того, щоб спільно добитися перейменування Дніпропетровської області. І це буде мудро.

Владислав Голуб. Будь ласка, ваше запитання.

ГОЛУБ В.В. Щиро дякую. Прошу передати слово Віктору Кривенку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кривенко. Будь ласка.

Колеги, нагадую, запитання до Андрія Денисенка.

КРИВЕНКО В.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Народний Рух України. У мене запитання до представника Президента у парламенті пані Ірини.

ГОЛОВУЮЧИЙ. До Луценко будуть потім запитання. Зараз запитання до Денисенка.

КРИВЕНКО В.М. Пане Голово, чесно кажучи, я не розумію вашої логіки. Ситуація проста. Я запитую пана Денисенка: як на вашу думку, коли розвішуються білборди «Армія! Мова! Віра!», то чи є четвертим словом «Січеслав» для патріотів нашого краю (я також з Дніпра, з Кам'янського)? *(Оплески)*.

Фракція не голосує. У 2015 році, коли ми декомунізували Дніпропетровськ, депутат цієї фракції подав законопроект про перейменування міста Дніпропетровська на Дніпропетровськ, але вже начебто на честь святого Петра, і фракція Президента не голосує за Січеславську область. Скажіть, яка, на вашу думку, логіка в цьому? Можливо, Президента хтось підставляє, не доносить до нього інформації?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пане Андрію, будь ласка, ваша відповідь. Потім – запитання до Луценко.

ДЕНИСЕНКО А.С. Шановні друзі! Я вважаю, це питання так само, як і питання щодо курсу України на членство в НАТО і ЄС, є питанням національної єдності. На якийсь час ми повинні відкласти в бік наші фракційні, партійні розбіжності. Дійсно, прикро, що ми дещо згаяли час і темп у цьому надзвичайно важливому питанні. Разом з тим наші попередники чекали цього моменту понад 100 років. І, я вважаю, декілька втрачених місяців, з точки зору історичної справедливості, геополітичного масштабу цієї події будуть виправдані, якщо зараз зал консолідується і об'єднається довкола назви області – Січеславська, яка відбиває і поточну актуальну, і історичну місію нашого регіону, його смисл і дух.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Андрію.

На трибуну запрошується Ірина Луценко.

Поки Ірина йде до трибуни, хочу сказати, що, ви знаєте, що для мене значить питання декомінізації, як я його ініціював і проводив. Я вів довгі розмови з Президентом України, і скажу вам, що Президент також підтримує назву області – Січеславська. Але коли ця пропозиція не набрала голосів у залі, він вніс свою пропозицію. Наголошую, це спосіб, щоб не лишилася назва області – Дніпропетровська.

Сьогодні ми матимемо можливість шляхом голосування визначити назву області. Буде підтримка за Січеславську область – добре. Але це має відбуватися шляхом об'єднання залу, а не роз'єднання.

Ірина Луценко. Будь ласка, 3 хвилини.

ЛУЦЕНКО І.С. Шановні колеги! Відповідаючи на запитання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Ірино, зачекайте.

Колеги, прошу записатися на запитання до Ірини Луценко.

Мельничук Сергій Петрович. Будь ласка.

МЕЛЬНИЧУК С.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Прошу передати слово Ілленку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Ілленко. Будь ласка.

ІЛЛЕНКО А.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 215, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода». Насправді дуже пізно ми підходимо до таких очевидних речей, але пізно ніколи не буває. Дійсно, кривава гнида Петровський, визнаний українським судом злочинцем, одним із організаторів Голодомору. Не має жодного взагалі пояснення, як його криваве прізвище може бути в назві чудової української області. Це все одно, щоб в Ізраїлі якийсь регіон був названий іменем одного із організаторів голокосту. Це немислимо. На жаль, в Україні, і досі це ще є, і ми маємо це змінити.

Але, ви знаєте, я і «Свобода» все-таки за історичну справедливість. Ми вважаємо, що Січеславська – це та назва області, яка має бути. Як на мене, ні в цьому залі, ні десь в іншому місці не має бути алергії на українське слово «січ». Ця алергія якась протиприродна. Треба бути українцями, треба знати свою історію. А ця земля народила Запорозьку Січ, тому сьогодні є Україна. Отже, область тільки Січеславська.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пані Ірино.

ЛУЦЕНКО І.С. Шановні народні депутати! Пам'ятаємо минуле голосування: тоді зал не дав відповідної кількості голосів. Це говорить про те, що, за всієї поваги до назви області – Січеславська, моєї особистої поваги, не всі мешканці Дніпропетровської області підтримують такі зміни. Відповідно, щоб викоринити назви тих катів, які знущалися над українським народом, у тому числі й під час Голодомору, Президент запропонував назву області – Дніпровська, яка географічно може носити назву обласного центру.

Сьогодні ви визначитеся шляхом голосування, яка назва вам підходить більше. Сьогоднішнє голосування більшістю покаже, що в парламенті є і опозиція, і провладна коаліція, що в парламенті відбуваються демократичні процеси, йде обговорення, озвучуються з повагою один до одного аргументи на користь того чи іншого законопроєкту, тієї чи іншої зміни до Конституції.

Нагадую нашій шановній опозиції, що Президент України Петро Порошенко є таким самим суб'єктом права законодавчої ініціативи, як і кожен із народних депутатів як опозиції, так і провладної коаліції. Тому сьогодні ми маємо підтримати той чи інший варіант або підтримати обидва варіанти і подати до Конституційного Суду, який прийме відповідне рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Спориш Іван Дмитрович. Будь ласка, ваше запитання.

СПОРИШ І.Д., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Виборчий округ № 15, Вінниччина, «Блок

Петра Порошенка». Правильно ви сказали, і це є відповіддю на одне із моїх запитань, що чим швидше ми спекаємося від того комуністичного минулого, від катів, які катували наших людей, тим краще.

Друге запитання таке. Скажіть, а мешканці Дніпра, мер Філатов зв'язувався з вами, з нами щодо цього? Для мене дуже важлива думка мера Філатова і людей.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пані Ірино.

ЛУЦЕНКО І.С. Шановні колеги! У залі знаходяться народні депутати, які представляють Дніпропетровську область. Шляхом голосування за той чи інший проект ми покажемо, яка назва області має більше підтримки: Січеславська чи Дніпровська.

Я пропоную перейти до голосування. Наразі чітко визначилися дві позиції: Дніпровська, щоб не дати можливості всередині однієї області збурювати ситуацію, давши назву області, враховуючи назву її обласного центру, і Січеславська, що підкреслює наше героїчне і сміливе козацьке минуле.

Давайте шляхом голосування без образ проголосуємо і визначимося з позицією.

До «Блоку Петра Порошенка» зверталися представники...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Ірино.

Колеги, далі в нас виступи від фракцій і груп. Хто має намір взяти участь в обговоренні, прошу записатися на виступи.

Поки йде запис, хочу наголосити, що головний задум і суть розгляду цього питання полягають у тому, щоб ми прийняли рішення сьогодні, щоб не було так, як попереднього разу, коли ми вийшли із залу без рішення. Зараз треба не бити один одного і намагатися дискредитувати, а вийти на позитивне рішення.

Отже, зараз виступи від фракцій, потім – виступи депутатів, заключне слово і голосування. Тобто орієнтовно за 20 хвилин – голосування.

Від «Блоку Петра Порошенка» виступає голова фракції Артур Герасимов. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Андрію Володимировичу! Шановні народні депутати! Шановні журналісти! Шановні українці! Сьогодні український парламент уже прийняв надважливе історичне рішення – підтримав пропозицію Президента Петра Порошенка щодо закріплення в Конституції нашого прагнення бути в ЄС і НАТО. Щиро дякую кожному народному депутату, кожній фракції і групі, які підтримали це рішення.

Але надважливим питанням є також і продовження шляху декомунізації, на який стала ця продемократична, нарешті, проукраїнська Верховна Рада чотири роки тому. Ми маємо змінити назву Дніпропетровської області на іншу. Але зважаючи на те, що сьогодні, дійсно, є одна значна частина депутатів, яка підтримує назву – Січеславська, а інша, яка підтримує назву – Дніпровська, то фракція «Блок Петра Порошенка» підтримуватиме обидві пропозиції, закликає спрямувати до Конституційного Суду і рішення щодо назви області – Січеславська.

Шановні колеги! Прошу об'єднатися для прийняття рішення щодо двох пропозицій, з тим щоб ці два рішення спрямувати до Конституційного Суду.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Батьківщина» виступає Іван Крулько.

Будь ласка, пане Іване.

КРУЛЬКО І.І. Фракція «Батьківщина». Шановні українці! Український парламент зробив, дійсно, дуже велику справу в питанні декомунізації, яка має завершитися перейменуванням двох областей, в назвах яких залишилися прізвиська катів українського народу – Кіров і Петровський.

Наразі ми розглядаємо питання щодо переіменування області, в назві якої згадується прізвисьце Петровського, який відповідно до рішення Апеляційного суду міста Києва є одним із організаторів Голодомору, геноциду українського народу, який разом зі Сталіним та всією тією «сворою» спричинився до вбивства голодною смертю понад 10 мільйонів українців. Тому обов'язок цього парламенту в пам'ять мільйонів українців, які постраждали, – стерти з нашої

історії, із назв українських міст і областей прізвища катів українського народу. Ми це мусимо зробити.

Я разом з колегами по фракції «Батьківщина» є співавтором законопроекту щодо перейменування Дніпропетровської області на Січеславську. Ми вважаємо це відновленням історичної справедливості. У часи Української Народної Республіки нинішнє місто Дніпро називалося Січеславом. Тобто ми ведемо свою державність не з 1991 року, а маємо столітню традицію української державності (*Оплески*). Не треба забувати, тих, хто творив у складних умовах ХХ століття Українську державу, давав українські назви українським містам.

Я хочу звернутися до фракції БПП і нагадати, як 20 листопада рішення щодо назви міста Січеслав було провалено, тому що президентська фракція не дала голоси. Також хочу нагадати, як важко ми в цьому залі перейменовували місто Кіровоград на Кропивницький, хоча були пропозиції перейменувати Кіровоград на Єлисаветград, повернути назву українському місту ім'я цариці московської. Це що, наші фракції пропонували? Ні, це були пропозиції від пропрезидентської фракції. Давайте перестанемо гратися українською пам'яттю і українською історією. Давайте об'єднаємо зал. Хочете дві назви спрямувати до Конституційного Суду? Нехай буде так. Але цим самим ще раз демонструється небажання відновлювати історичну справедливість, вбачається бажання все-таки гратися цими речами.

Фракція «Батьківщина» голосуватиме за обидві пропозиції. Але наше переконання – назвати нинішню Дніпропетровську область Січеславською, тим самим зберегти пам'ять про Українську Народну Республіку і про тих, хто, дійсно, боровся, щоб Україна була українською державницькою...

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

Наступний виступ від групи «Партія «Відродження».

Валерій Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, самовисуванець). Шановні колеги! Фракція «Партія «Відродження» дивиться трохи по-іншому на питання, яке сьогодні обговорюється. Важливо не те, яку назву дати області, а те, що робити всередині країни. Ми хочемо сказати, що порядок денний, який сьогодні є в країні, він дещо інший. Подивіться на соціологічні дослідження, які майже щодня друкуються. Чи є там, хоча б у перших двадцяти питаннях, питання перейменування міст, областей? Чи переймаються сьогодні люди тим, як називатиметься область? Можливо, це турбує багатьох політиків, а не людей, які живуть у країні. Більшість громадян переймаються питаннями миру, де вони працюватимуть, де навчатимуться їхні діти.

За останні п'ять років мільйони людей покинули країну, і це нікого не турбує. Чому не турбує питання економіки, і ми тут не обговорюємо те, як повернути тим областям, про які сьогодні мова, статус промислових міст? Чому сьогодні представники цих міст не кажуть, що десятки заводів, які працювали і сплачували податки, робили ВВП, давали людям роботу, сьогодні зачинені, і жодних планів на те, щоб зробити щось нове, немає? Чому сьогодні нам намагаються продати, як перемогу, зміну назви області без змін всередині?

Соціологічні дослідження показують, що сьогодні обговорюють, на жаль, лише те, який кандидат скільки набере голосів під час виборчої кампанії. Як на мене, краще досліджувати те, що хочуть люди. А вони хочуть, ви будете здивовані, миру, підняття економіки, зниження тарифів.

Я хочу підтримати моїх колег, які з цієї трибуни сьогодні казали про те, що ми насамперед маємо вирішити питання щодо цін та тарифів на газ. Але якщо це передвиборча обіцянка, яку всі забудуть, коли закінчиться виборча кампанія, то не треба обманювати людей. З цієї трибуни ми повинні говорити, можливо, не так голосно, але зі змістом: взяти три-чотири питання, які дійсно турбують людей, і працювати над ними. Я переконаний, у нас дуже багато є чинних законів, які дуже добре працюють. Думаю, неважливо, як називатиметься область, бо мешканці міста й області самі можуть про це сказати. Для парламенту важливіше сказати, чи житимуть там люди, чи вони поїдуть жити в інші країни з іншими назвами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Від фракції «Народний фронт» виступає Юрій Береза, який представить позицію фракції.

БЕРЕЗА Ю.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги! Я є одним із нащадків тих, кого виморили голодом у 1932-1933 роках. У родині мого батька із 11 дітей померло 9. Попередній промовець сказав, що зараз не на часі змінювати назви областей, прибирати з вулиць міст ідолів комуністичного минулого. Це неправда. На часі! Ми всі бачили чудовий відеоролик, в якому моральні авторитети, для мене вони є моральними авторитетами, говорили про Січеславську область.

Я хочу нагадати вам, шановні колеги, про те, що насправді перемоги моєї країни, не цієї країни, а моєї, починалися на наших землях. У 1648 році об'єднане Військо Запорозьке разом з кримсько-татарським під проводом батька Хмеля дало такої чортівні організованому Польському війську, що польські нащадки пам'ятають про те й досі. У 2014 році нащадки тих славетних козаків зробили так, що москалі зрозуміли: просто так Січеслав і Січеславську область не взяти, і Україну не взяти.

Я, звичайно, не проти ініціативи Президента, але хочу говорити про історичну правду, яка полягає в тому, що на території земель моєї рідної області все-таки січеславський дух, дух козацтва, зберігся й досі. У багатьох селах і досі назви вулиць починаються словами: «перша сотня, друга сотня, третя сотня, десята сотня, п'ятнадцята сотня». Усі села й містечка свого часу були впорядковані козаками, а не Катериною, Єлизаветою чи іншою холерою з Московії. Я наголошую, січеславці мають право на свою історичну назву. Січеславу – так!

Шановні колеги! Прошу вас підтримати січеславців.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

Від фракції «Опозиційний блок» виступає Олександр Вілкул. Будь ласка.

Колеги, я надам слово представникам «Самопоміч», «Волі народу», Радикальній партії.

ВІЛКУЛ О.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановний народе України! Влада за останні чотири роки перейменувала десятки тисяч міст, вулиць, районів, сіл та селищ, знесла десятки тисяч пам'ятників. У мене до вас, шановні, запитання: жити стало краще чи ні? Ваші перейменування повернуть додому понад 10 мільйонів українців, які вимушені батрачити за кордоном, щоб прогодувати свої сім'ї, тому що українська економіка в занепаді, і ви нічого не робите для того, щоб підтримати людей, промисловість, створити робочі місця? Скажіть, будь ласка, перейменування знизить комунальні тарифи чи люди й далі мерзнутимуть у своїх домівках? Скажіть, будь ласка, перейменування закінчить війну – найголовніше питання в нашій країні? Звичайно, ні. Ви продовжуєте відволікати увагу людей від реальних проблем, дурите їх.

Шановні провладні депутати! Чому не вносяться до залу наші законопроекти щодо зниження комунальних тарифів, підтримки промисловості, створення нових робочих місць, заборони колекторів та багато інших? Тому що вам це нецікаво, ви хочете відволікти увагу. Ви вважаєте, що Верховна Рада з антирейтингом – 98 відсотків українців не підтримують Верховної Ради – може приймати ці рішення? Ні!

Я вимагаю, щоб таке рішення, як назва області, було прийнято самими людьми на місцевому референдумі. Давайте надрукуємо папірці – це майже нічого не коштує, і разом з виборами Президента чи парламентськими виборами проведемо в регіоні референдум. Нехай люди самі визначать, як називатиметься їх область, а не ви вирішуєте, ті, які не мають ніякої довіри в суспільстві, і тоді в Україні буде демократія.

Ви у кожному реченні кажете, що Україна – це Європа. Але це не Європа, а більше Німеччина у 30-х роках минулого століття. Сучасна Європа – це місцеві референдуми. Сучасна Європа – це коли люди самі вирішують, яким пам'ятникам бути, які свята святкувати, як називатимуться вулиці, міста, області.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. До слова запрошується Ірина Подоляк, яка представить позицію фракції «Самопоміч».

ПОДОЛЯК І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги! Після такого виступу, чесно кажучи, хочеться протерти трибуну (*Оплески*). Є таке українське прислів'я: «Чим горщик накипів, тим буде смердіти». Не намагаймося надурити одні одних. Якщо ми проголосуємо за два рішення, це буде чергове обдурення нас самих і всіх українців, тому що Конституційний Суд, безсумнівно, визнає, що обидва рішення є конституційними. І тоді, через деякий час, ми знову будемо годинами обговорювати те саме в цьому залі.

Щоб сьогодні прийняти єдине правильне рішення, проявити політичну волю, треба не слухати усіляких сепарюг, які не можуть розпрощатися з московськими і кремлівськими символами на території України. Український простір повинен бути маркований українськими символами (*Оплески*). Прошу всіх об'єднатися і проявити політичну волю, бо для цього і є цей парламент, та проголосувати за направлення до Конституційного Суду законопроекту про перейменування Дніпропетровської області на Січеславську (*Оплески*).

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується Євген Рибчинський, який представить позицію групи «Воля народу». Будь ласка.

Виступи від фракцій і груп завершить Олег Ляшко, який представить позицію своєї фракції (*Шум у залі*).

Шановний пане Олегу (*Шум у залі*).

Шановні народні депутати! Щойно до президії надійшла скарга щодо начебто недотримання Регламенту. На що відповідаю, що ті групи і фракції, які вчасно записалися на виступи, виступають у порядку черговості, а далі виступатимуть ті, хто не записався, але звернувся до президії з проханням виступити.

Пане Євгене, будь ласка, вам слово. Потім – пан Ляшко.

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю. Група «Воля народу» однозначно проти назви області – Дніпропетровська. Іван Петровський був катом українського народу, про що достеменно відомо, написані цілі томи

про це (*Шум у залі*). Перепрошую, Григорій. Бажання голосувати за Січеславську область набагато більше, бо це не просто формальність, а ідеологічна назва, яка несе певне підґрунтя.

Ви подивіться, що робить Російська Федерація, – краде нашу історію. Вони вкрали в нас історію: поставили наших князів на своїх землях у вигляді монументів, пам'ятників, зняли фільм «Тарас Бульба», в якому українські козаки присягаються російському царю. А ми не можемо одним голосуванням назвати область Січеславською, щоб усі розуміли, що Січ – це Україна (*Оплески*). Ну, як це може бути, скажіть, будь ласка? Треба проявляти не просто свідомість, а розуміти, що йде війна, і в цьому залі зокрема.

Ми проголосуємо і за Дніпровську область, якщо не залишиться варіантів, тільки не було б Дніпропетровської. Але я закликаю весь зал зосередитися і проголосувати за Січеславську, бо це буде історична і ідеологічна перемога (*Оплески*). Прошу підтримати.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

До слова запрошується Олег Ляшко, який представить позицію своєї фракції.

Будь ласка, пане Олегу.

ЛЯШКО О.В. Радикальна партія. У 1945 році, коли в Берліні перейменовували Адольф Гітлер штрассе, ніхто ні в кого дозволу не питав, відновили справедливість (*Оплески*). Тому наша команда голосує за ці зміни до Конституції.

Але я ще раз хочу сказати, що ключове сьогодні для України і українців – це відновлення країни, сильна економіка, щоб кожна українська сім'я мала добробут, достойні зарплати і повний холодильник. Нинішня політика влади, на жаль, довела до того, що в більшості людей пусті холодильники, свої копійчані доходи, пенсії, зарплати вимушені тратити на космічну комуналку.

Минулого тижня я був у Кривому Розі, чудовому місті металургів, видобувників. На жаль, дороги до міста немає. З Кривого Рогу до Дніпра, Миколаєва, Кропивницького, Нікополя дороги немає. Фактично, перетворили місто в анклав, до якого неможливо дістатися. Я, поки їхав до Кривого Рога із Запоріжжя, два колеса пробив. І це

я їхав на позашляховику, а що говорити про автомобіль швидкої допомоги, про ВАЗ, «легковушку», шкільний автобус?

Тому ключове: щоб Дніпропетровщина, Кривий Ріг, взагалі наша Україна розвивалися, потрібен ремонт доріг. Я звертаюся до уряду з вимогою передбачити в бюджеті на цей рік плани робіт щодо ремонту доріг до Кривого Рогу з Дніпра, Миколаєва, Кропивницького, з Кривого Рогу до Нікополя, щоб відновити транзитний потенціал Кривого Рогу, щоб працювала економіка, щоб, зокрема Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат, з колективами якого я зустрічався, міг вивозити свою продукцію, розвиватися, щоб працівники отримували більшу заробітну плату, щоб наповнювалися місцеві бюджети і вирішувалися питання екології (*Оплески*), щоб мешканці Кривого Рогу, Дніпропетровщини жили достойно, щоб молодь не шукала заробітку за кордоном. Єдина можливість повернути молодь в Україну і не дати виїхати тим, хто ще не встиг виїхати, – це достойне життя, достойна заробітна плата, сильна українська економіка.

Наталія Петрівна, яка мешкає в селі Лозуватка Криворізького району, отримує пенсію в розмірі 1770 гривень, має...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олегу Валерійовичу, я прошу говорити по суті законопроекту. Ця позиція для всіх однакова. Законопроект дуже важливий.

Будь ласка, пане Олегу.

ЛЯШКО О.В. Шановний Андрію Володимировичу! Як на мене, немає важливішої теми, аніж достойне життя українців, достойні пенсії, достойні зарплати, робочі місця для молоді...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте 10 секунд для завершення.

ЛЯШКО О.В. Давайте по справедливості – 30 секунд. Не обмежуйте права опозиційної фракції.

Немає важливішої теми, аніж розвиток України, сильна економіка, доступні тарифи...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олегу Валерійовичу, дякую вам.

Колеги, я ще раз наголошую, виступати тільки по суті законопроекту. Інакше, як я й попереджав, буду вимикати мікрофон незалежно від того, хто кандидат в Президенти, хто не кандидат у Президенти. Прошу не ображатися.

Отже, виступи від фракцій завершені. Зараз відводимо 6 хвилин для виступів народних депутатів.

Колеги, прошу записатися на виступи.

Сергій Євтушок передав слово для виступу Івану Крульку. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І. Фракція «Батьківщина». Я хочу продовжити свій виступ з цієї високої трибуни і нагадати всім українським громадянам, що добробут українського народу, підняття соціальних стандартів і достойне життя кожного українця нерозривно зв'язане з тим, як ми будемо відновлювати історичну справедливість.

«Рабів до раю не пускають». Якщо ми хочемо, щоб Україна була державою, в якій буде комфортно і достойно жити кожен українець, мусимо позбутися того страшного минулого і тих катів, імена яких, на жаль, досі згадуються в назвах наших областей, які організували Голодомор, геноцид українського народу, які, вірно служачи Кремлю, Москві і похоті особисто Сталіна, були організаторами в Україні Голодомору, який забрав життя понад 10 мільйонів українців. Тому, безумовно, у назві української області не може бути імені Петровського.

Фракція «Батьківщина» послідовно підтримує ідею тяглості історичної назви, яка була дана за часів Української Народної Республіки, коли Україна була незалежною, між двома світовими війнами, – Січеславська, і щоб її закріпити.

Водночас ми бачимо гру, бажання того, щоб не пройшло жодне рішення. Тому що, на жаль, у цьому парламенті, у тому числі і в найбільшій фракції, яка названа іменем Президента, є велика частина тих, хто не бажає декомунізації України, вважає, що комуністичні назви і комуністичні гасла повинні й далі залишатися в назвах наших областей. І саме тому вносяться різні проекти, щоб розколювати цей зал, не дати можливості провести жодне рішення. Але ми як державницька політична сила вважаємо, що це рішення треба приймати

негайно. Потрібно відновлювати історичну пам'ять, дійсно, працювати над тим, щоб життя кожної людини в Україні змінювалося.

Фракція «Батьківщина» вимагає розгляду питань, які стосуються мораторію на тарифи та деолігархізації і деофшоризації. Голосуємо разом за ті питання, які сьогодні турбують людей, і відновлюємо історичну пам'ять. Тоді нас поважатимуть, і довіра до парламенту підвищуватиметься.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

І заключний виступ. Сташук Віталій передає слово для виступу Андрію Тетеруку.

Колеги, після цього виступу буде заключне слово від комітету, потім – голосування. Тобто орієнтовно за 5 хвилин – голосування.

Прошу голів фракцій і секретаріат запросити депутатів до залу.

Будь ласка, Андрію, вам слово.

ТЕТЕРУК А.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановний пане головуючий! Шановні колеги народні депутати! Шановний український народе! У цьому сесійному залі ми багато приймали важливих державницьких рішень, які кардинально змінювали хід української історії. Чому вона важлива для тих, хто живе сьогодні? Тому що, опираючись на потужний фундамент нашої історії, ми можемо сміливо дивитися в майбутнє. Захищати нашу історію – це такий самий наш обов'язок, як і захищати наше майбутнє.

Тут «п'ята колона» маніпулює питанням, чи закінчимо ми війну, якщо проголосуємо за перейменування. Я дам чесну і відверту відповідь: ні, війну з агресором, якого ви на своїх плечах сюди завели, ми не закінчимо. Але ми закінчимо епоху Комуністичної партії, заб'ємо цвяха в труну Комуністичної партії, яка тут катувала, вбивала українців. Сотні, мільйони українців закатовано комуняками. Ми заб'ємо того останнього цвяха – змінимо комуністичні назви областей, міст, закінчимо той процес, який розпочали. І головне, не дозволимо його віддати на поталу іншій організації. Це важливе питання має прийняти український парламент.

Я закликаю народних депутатів, повернутися до сесійного залу, щоб віддати свій свідомий голос за перейменування назви області з комуняцької на важливу історичну – Січеславську. Це дань поваги і до наших славетних предків, і до історичного минулого, яким ми пишаємося, а найголовніше – це важливий поступ у майбутнє – незалежне, українське, вільне майбутнє, яке ми разом з нашими військовими, які на фронті, захищаємо всередині країни, тут, в українському парламенті. Сьогодні ми маємо перейменувати цю область. Прошу депутатів прийти до залу і проголосувати (*Оплески*).

Дякую всім за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, я бачу в залі невелику кількість людей.

Голови фракцій, будь ласка, делегуйте свого представника, щоб він запросив депутатів до залу, бо через 2-3 хвилини – голосування.

До співдоповіді і до заключного слова я запрошую заступника голови Комітету з питань правової політики та правосуддя Яніцького Василя Петровича. Будь ласка.

ЯНІЦЬКИЙ В.П., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 155, Рівненська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Комітет з питань правової політики та правосуддя за дорученням Голови Верховної Ради України на своєму засіданні розглянув поданий Президентом України як невідкладний проект Закону «Про внесення зміни до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» (№ 9310) від 21 листопада 2018 року та проект Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» (№ 9310-1), поданий 165 народними депутатами, і встановив, що обидва законопроекти відповідають вимогам статей 157, 158 Конституції України.

Враховуючи викладене, а також положення статті 146 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики та правосуддя ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України визначитися шляхом голосування щодо включення до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України законопроекту № 9310, поданого Президентом України, та законопроекту № 9310-1, поданого народними депутатами, та направлення їх до Конституційного Суду

України для отримання висновку щодо відповідності вимогам Конституції України.

Шановні колеги, прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, обговорення завершено. Переходимо до прийняття рішення.

Позиція комітету – підтримати обидва законопроекти. Законодавство це дозволяє. Я почергово ставитиму на голосування: спочатку – законопроект № 9310 (Дніпровська область), потім – законопроект № 9310-1 (Січеславська область).

Колеги, я хочу сказати єдине: ми не можемо вийти без рішення, рішення має бути сьогодні. Ми не провалювали жодного законопроекту щодо декомунізації.

Прошу зайти до залу і зайняти робочі місця. Я ставитиму на голосування спочатку законопроект щодо Дніпровської області, він є базовим, потім – щодо Січеславської області.

Колеги, прошу всіх приготуватися до голосування.

Отже, відповідно до статей 146, 148 Регламенту Верховної Ради України ставиться на голосування пропозиція про прийняття проекту Постанови «Про включення до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроект про внесення зміни до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області) і про його направлення до Конституційного Суду України)» ([№ 9310/П](#)). Прошу голосувати. Прошу визначатися щодо Дніпровської області. Голосуємо!

«За» – 144.

Рішення не прийнято.

Відповідно до статей 146, 148 Регламенту Верховної Ради України ставиться на голосування пропозиція про прийняття проекту Постанови «Про включення до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроект про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області) і про його направлення до Конституційного Суду України)» ([№ 9310-1/П](#)). Прошу голосувати. Голосуємо за Січеславську область.

«За» – 240.

Рішення прийнято (*Оплески*).

Отже, ми прийняли рішення про включення до порядку денного сесії законопроекту № 9310-1 та направлення його до Конституційного Суду України.

Колеги, не розходьтеся! Я прошу всіх бути на місцях.

До мене звернулися дві фракції з проханням перенести розгляд проекту Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» ([№ 9055](#)) та законопроекту [№ 9055-1](#) на зараз. Вони є в порядку денному. Я прошу кожного депутата бути на місці і визначитися шляхом голосування щодо цієї пропозиції.

Увага! Ставиться на голосування пропозиція про перенесення розгляду проекту Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» ([№ 9055](#)) та альтернативного законопроекту № 9055-1 на зараз. Прошу голосувати. Голосуємо!

«За» – 125.

Я ще раз ставлю на голосування пропозицію про перенесення розгляду законопроектів № 9055 і № 9055-1 на зараз. Прошу голосувати.

«За» – 124.

Рішення не прийнято.

Колеги, я хочу правильно сформулювати пропозицію, за яку ми проголосували, щоб було все коректно і відповідно до Конституції.

Увага! Ми проголосували за включення до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання проекту Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» ([№ 9310-1](#)) і про його направлення до Конституційного Суду України, з чим я хочу всіх привітати (*Оплески*).

Зараз я надаю слово Ірині Геращенко для повідомлення.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні колеги! Я маю дуже хороше повідомлення про те, що за внесення змін до Конституції України щодо стратегічного курсу держави на євроатлантичну інтеграцію голосували не 334 народних депутати, а 335 (*Шум у залі*).

Наш колега Тарас Юрик звернувся до президії з проханням врахувати його голос «за» в результатах голосування щодо цих змін до Конституції, тому що його картка під час голосування не спрацювала.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, увага! Зараз у залі велика концентрація. Колеги, я вас дуже прошу бути на місцях.

Наступним до розгляду в порядку денному стоїть проект Закону «Про радіочастотний ресурс України». Але зараз я проведу рейтингове голосування.

Данченко, я проведу рейтингове голосування. Якщо не буде голосів, перейдемо до розгляду законопроекту щодо спостереження за виборчим процесом в Україні.

Отже, прошу взяти участь у рейтинговому голосуванні щодо розгляду проекту Закону «Про радіочастотний ресурс України» ([№ 5051](#)). Прошу голосувати.

«За» – 164.

Немає голосів.

Хочу нагадати, що ми включили до порядку денного проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо спостереження за виборчим процесом в Україні» ([№ 9524](#)) для прийняття рішення. Ми маємо 20 хвилин, щоб встигнути його розглянути зараз, на ранковому засіданні. Законопроектом передбачається недопущення спостерігачів з країни-агресора на територію України під час виборів.

Отже, прошу підтримати розгляд даного питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 190.

Рішення прийнято.

До доповіді запрошується народний депутат України Луценко Ірина Степанівна.

Будь ласка, пані Ірино.

ЛУЦЕНКО І.С. Шановні колеги! Шановні виборці! Я продовжу доповідь щодо законопроекту № 9524, розпочату трохи раніше.

За інформацією Служби зовнішньої розвідки України Російська Федерація готує безпрецедентне втручання у вибори в Україні, передбачивши на це 350 мільйонів доларів США. Її мета – за будь-якої ціни зупинити європейську інтеграцію України. Це підтверджується і масштабним звітом, представленим директором Національної розвідки США Деном Коутсом, в якому констатується, що Росія вживає кроків для впливу на українські президентські та парламентські вибори, які мають привести до влади менш антиросійський парламент. Прикладами такого впливу є кібератаки на сервери Центральної виборчої комісії. Зокрема, результатом такої атаки в 2014 році стало оголошення російськими ЗМІ Дмитра Яроша лідером президентських перегонів.

Міжнародні спостерігачі Російської Федерації, яка організувала незаконні вибори в окупованому Криму і на Донбасі, як і кібератаки, можуть стати для Росії ще одним інструментом досягнення поставлених цілей.

Верховна Рада уже подбала про посилення кіберзахисту Центральної виборчої комісії, прийнявши в листопаді минулого року закон, яким передбачено додаткове фінансування на відповідні заходи, і на сьогодні створені відповідні підрозділи, які захищають наш кіберпростір.

Завданням парламенту є забезпечення виборів в Україні від можливого втручання Росії через її офіційних спостерігачів. Тому, зважаючи на це, до парламенту внесений проект закону № 9524, яким пропонується встановити, що офіційними спостерігачами на виборах в Україні не можуть бути особи, які є громадянами, підданими держави, визнаної Верховною Радою державою-агресором або державою-окупантом, а також особи, пропозиції щодо яких внесені або ініційовані такою державою.

З огляду на зазначене, прошу підтримати дану законодавчу ініціативу, прийняти її за основу та в цілому як закон.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, прошу не розходитися. За 10 хвилин – голосування. Прошу всіх бути на робочих місцях о 13:55.

До співдоповіді запрошується голова комітету Гопко Ганна Миколаївна. Будь ласка.

ГОПКО Г.М., голова Комітету Верховної Ради України у закордонних справах (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Добрий день, шановні українці! Я думаю, тут є спільна єдина позиція і Верховної Ради України, і уряду, і Міністерства закордонних справ, і Адміністрації Президента і Президента особисто. Після того, як ми закріпили в Конституції наш курс на повноправне членство в ЄС і НАТО, ми й надалі маємо дбати про нашу безпеку, а саме зробити все, щоб мінімізувати ризики та загрози втручання Російської Федерації у проведення виборів в Україні.

Я хочу всім нагадати, що саме парламент України прийняв закон, яким ми визнали Росію державою-агресором. Тому сьогодні, коли ми говоримо, що обмежимо присутність російських спостерігачів – громадян Росії під час президентських, парламентських виборів, ми не себе захищаємо, а діємо відповідно до нашого законодавства. Наша позиція є незмінною, тому представники країни-окупанта, яка веде війну проти України вже п'ятий рік, не мають жодного права ні з юридичної, ні з моральної точок зору приїжджати до нас. Ми не можемо навіть уявити собі, хто може бути спостерігачем. Спостерігачі можуть бути диверсантами, провокаторами чи приїхати з єдиною умисною метою дестабілізації України.

Тому в інтересах безпеки відповідно до нашого законодавства Міністерство закордонних справ вже прокомунікувало з Бюро демократичних інститутів та прав людини (БДІПЛ) ОБСЄ, пояснило всю цю ситуацію. Ми чітко сказали міжнародній спільноті, що відмова в реєстрації власників російських паспортів, які є представниками держави, визнаної на законодавчому рівні в Україні державою-агресором або державою-окупантом, як офіційних спостерігачів від іноземних держав, відповідає положенням пункту 8 Копенгагенського документа ОБСЄ щодо необхідності дотримання національних законів у питаннях міжнародного спостереження за виборами та принципу дотримання суверенітету країни. Нехай навчиться Росія поважати наш суверенітет. Ми відновимо територіальну цілісність, і тоді будемо по-іншому розмовляти. Прошу підтримати (*Оплески*).

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.

Рябчин передає слово Сергію Соболеву. Будь ласка.

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Нам як представникам делегації Парламентської асамблеї Ради Європи дуже приємно, що Російська Федерація зрозуміла, що в такій поважній інституції, як Парламентська асамблея Ради Європи, їм робити нічого. Тому що це храм демократії. І слава Богу, ми сьогодні маємо можливість представляти від Парламентської асамблеї Ради Європи спостерігачів країн, які визнають принципи і норми демократії, і ми не побачили там представників Російської Федерації.

Тому, безсумнівно, така позиція Парламентської асамблеї Ради Європи повинна бути дотримана всіма іншими організаціями, які слідкують за демократією, прозорістю і чесністю виборів. Для нас це є принцип, який повинен бути таким, що не може порушуватися.

Фракція «Батьківщина» підтримуватиме таку пропозицію, ми проголосуємо «за».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Данченко Олександр Іванович передає слово Олені Сотник. Будь ласка.

СОТНИК О.С. Дякую. Фракція «Самопоміч» також підтримує дану ініціативу. Думаю, ні для кого не є дивним заборонити представникам Російської Федерації – громадянам Російської Федерації приїжджати на територію України з метою можливої дестабілізації, провокації або маніпуляції виборчим процесом. Очевидно, що на сьогодні, про що говорить не лише Україна, а й наші міжнародні партнери, Росія є ключовою загрозою зовнішнього втручання у виборчий процес і не лише в європейських країнах, США, а й безпосередньо в нас є проблеми з нашим виборчим процесом.

Тому, звичайно, ми підтримуватиме це рішення. Єдине, що я прошу, це звернути увагу на зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України, яке наголосило на необхідності внесення додаткових змін до Закону України «Про вибори Президента України», щоб якщо такі спостерігачі все-таки з'являться (а ми бачили ситуацію, в тому числі в Раді Європи, коли навмисно включаються до списку спостерігачів ті або інші громадяни, які можуть мати, скажімо, негативний вплив на хід виборів в країнах, щоб навмисно спровокувати відмову з боку країни, яка проводить вибори), у країні були всі необхідні достатні підстави. Прошу дослухатися до наших юридичних радників, і все-таки врахувати всі необхідні зміни.

Стосовно безпосередньо Інституту міжнародного спостереження. Я закликаю всі міжнародні організації максимально долучитися до спостереження за виборчим процесом в Україні. Як голова спостережної місії від Ради Європи знаю, що дуже часто саме міжнародні спостерігачі можуть допомогти і завадити порушенням виборчого процесу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви завершили, так? Дякую.

Федорук Микола Трохимович передає слово для виступу Сергію Висоцькому.

Будь ласка, пане Сергію.

ВИСОЦЬКИЙ С.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую, пане Голово. Колеги, тема заборони участі міжнародних спостерігачів у виборах в Україні вже стала досить контраверсійною. Ми чуємо деякі коментарі наших міжнародних партнерів, партнерів з ЄС, інших країн щодо недоцільності цього законопроекту.

Я як делегат до Парламентської асамблеї ОБСЄ хочу сказати, що цей законопроект в жодному разі не порушує норм та принципів ОБСЄ. Більше того, в нас були вже деякі комунікації з представниками ОБСЄ, які зазначили, що за правилами кожна країна ОБСЄ має право подати своїх спостерігачів, але і спостерігачі, і сам процес

догляду за нормами та стандартами на виборах повинен корелюватися з національним законодавством.

Що ми зараз робимо? Ми приводимо національне законодавство до реалій, забороняючи провокації, які Російська Федерація може здійснити через своїх спостерігачів. Чи можете ви собі уявити російську дипломатичну машину з російськими спостерігачами десь на Донбасі під час українських виборів? Чи можемо ми спрогнозувати реакцію українського народу, коли вони побачать на своїх ділянках росіян, які почнуть з ними комунікувати? Чи зможемо ми захистити людей з Росії, які можуть стати жертвами провокацій путінського режиму, який може підірвати їх машину, зробити атаку для отримання казус беллі проти України в продовження своєї агресії? Ні, не можемо, не маємо на це права.

Тому давайте голосувати «за». Давайте у своїх комунікаціях і в ПАРЕ, і в ОБСЄ, інших організаціях доводити, що треба дотримуватися стандартів. Але є реалії: Росія – агресор, Росія воює проти України. Давайте ці реалії визнавати. Це вона порушує принципи ОБСЄ, міжнародного співтовариства. Україна нічого не порушує, Україна – жертва агресії, і ми повинні себе захищати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується Володимир Ар'єв. Будь ласка.

АР'ЄВ В.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України у закордонних справах (одномандатний виборчий округ № 218, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»). Україна завжди радо вітала міжнародних спостерігачів. Зобов'язання України – бути відкритою і надавати всі можливості для того, щоб світ переконався у прозорості і демократичності виборів в Україні. Але ми не можемо дозволити, щоб в Україні за демократичним процесом спостерігали ті, хто напав на нас, щоб спостерігали агресори, які анексували Крим і окупували частину Донбасу. Ніде в світі немає таких прецедентів, щоб країна-агресор спостерігала за демократичними процесами в країні, проти якої вона здійснила агресію. І на території колишнього Радянського Союзу є абсолютно конкретний приклад: ніколи вірменські спостерігачі не їдуть до Азербайджану, а азербайджанські – до

Вірменії, тому що є конфлікт між країнами. І тому в даному разі абсолютно логічною і законною відповідно до міжнародного права є позиція і українського парламенту.

Я сподіваюся, що абсолютна більшість зараз так само, як і під час голосування за зміни до Конституції, підтвердить своє прагнення захищати Україну від російської агресії, в тому числі і через гібридні прояви, через так зване спостереження від них. А в тому, як вони спостерігають за нами, ми мали можливість за всі ці п'ять років переконатися наочно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Зараз заключний виступ. Через 2 хвилини – голосування.

Я прошу голів фракцій запросити народних депутатів до залу. Через 2 хвилини – голосування.

Зараз до слова запрошується Перший заступник Голови Верховної Ради України Ірина Геращенко.

Будь ласка, пані Ірино.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Дякую. Шановні колеги! У принципі, всі попередні промовці висловили обґрунтовану позицію. Немає сумніву, що зал підтримає це рішення. Але хочу сказати, що останнім часом представники країн – членів ЄС, представники ОБСЄ, БДПЛ ОБСЄ заявляли про своє глибоке занепокоєння щодо законопроекту, який ми зараз обговорюємо. Тому нам, колеги, потрібно об'єднатися не лише для голосування, а й для того, щоб донести позицію українського парламенту, чому це абсолютно правильне рішення.

Перше. Це ми висловлюємо БДПЛ ОБСЄ глибоке занепокоєння, яке не внесло жодного рядка у свій моніторинг голосування щодо виборів у Російській Федерації стосовно сфальсифікованого голосування в Криму. Там не спостерігали спостерігачі БДПЛ ОБСЄ, в їх моніторингах немає факту, що вибори президента і Держдуми були сфальсифіковані, бо відбулися і в Криму (*Оплески*). І про це ми маємо разом говорити.

Друге. Давайте звернемося до світу. Чи пустила б Велика Британія російських спостерігачів на вибори мера Солсбері? Мабуть, ні. Тому вибачте, будь ласка, давайте без подвійних стандартів.

Третє. Майже всі українські депутати від різних фракцій входять до чорних списків Російської Федерації. Це нас прикрашає, це нам всім плюс. Але, вибачте, чомусь українські народні депутати не можуть поїхати на судилище українських моряків у російських тюрмах і підтримати їх, а нам розповідають, що ми зобов'язані пустити депутатів Держдуми. Цього не буде!

І четверте, ключове. Кого мають включати в ці делегації? Тих, хто проголосував у Держдумі за те, щоб ввести війська в Крим і на Донбас? Ми вимагаємо від Держдуми негайно проголосувати за скасування цих своїх рішень.

Ну, і насамкінець. Я підтримую всіх попередніх виступаючих, які говорили, що Україна чекає великі делегації від Парламентської асамблеї Ради Європи, НАТО, ОБСЄ. Так, ми чекаємо міжнародних спостерігачів, але росіян там не може бути апріорі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, переходимо до прийняття рішення.

Колеги, прошу зайти до залу, повернутися з лож, зайняти робочі місця і приготуватися до голосування. Це надважливе питання – питання безпеки. Адже російська агресія – це не лише російські танки і бойовики, це й інформаційна війна, це і втручання у виборчий процес. Безсумнівно, це буде ключовою загрозою цього року під час і президентських, і парламентських виборів. Ми маємо сказати «ні» російській агресії, маємо підтримати цей законопроект.

Колеги, вийдіть з лож і займіть робочі місця, щоб ми встигли проголосувати.

Отже, ставиться на голосування пропозиція комітету про прийняття за основу та в цілому проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо спостереження за виборчим процесом в Україні» ([№ 9524](#)). Прошу голосувати. Голосуємо! Захистимо українські вибори!

«За» – 232.

Рішення прийнято. Закон прийнятий.

Колеги, для стенограми я маю оголосити про висновок Конституційного Суду до проекту Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)» ([№ 8380](#)).

Відповідно до статті 147 Регламенту Верховної Ради України повідомляю про отримання Верховною Радою України висновку Конституційного Суду України щодо відповідності проекту Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)» (№ 8380) вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Вітаю всіх з позитивним висновком Конституційного Суду щодо перейменування Кіровоградської області.

Прошу Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянути висновок Конституційного Суду та підготувати це питання для розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України. Згідно з законом ми не маємо права розглядати його раніше, ніж через 7 днів після надання народним депутатам відповідного висновку профільного комітету. Сподіваюся, ми зможемо всі етапи пройти швидко, щоб невідкладно зробити другий, важливий, крок щодо перейменування Кіровоградської області на Кропивницьку і ще один крок щодо утвердження українських назв, декомунізації.

Колеги, ще раз всіх вітаю з сьогоднішніми історичними рішеннями стосовно внесення змін до Конституції України щодо курсу України на членство в ЄС і НАТО та стосовно першого етапу щодо перейменування Дніпропетровської області на Січеславську.

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. На цьому ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується закритим. О 16 годині я всіх запрошую до сесійного залу для продовження нашої роботи. Прошу всіх бути на робочих місцях.

Дякую.